

ISTRA TI MATERINA

priređio: Drago Orlić

ISTRA TI MATERINA

DRAGO ORLIĆ

Ča da van rečen!? Uvako je to bilo. Bija je misec maj uvega lita, kako da je učer bilo, u Savičentu je bija susret nikih malih izdavači. I ja san jedan od njih, samo ti dan nis ma vrimenta za biti z kolegami. Bija je 25. maj, rođendan druga Tita. Josipa Broza, ko ga se još domišljate. Mi, trojka umišljenih satiričari (“La kost”, satirični prilog svakega četrtka u *Glasu Istre*, staž dužji od *Feral Tribunea*), tega dana (Dana mladosti) tradicionalno organiziramo kartaški turnir u briškuli i trešetu samo za istrijsanske baticice. Batica je pogrdan naziv za “čelnike” i pulitičare, a bukvalno znači glava od kurca. Ma stešo pulitičari, gradonačelnici, partijski lideri, saborski zastupnici, vajka dojdú na ti naš turnir, do kvarnar pari štutih ljudi. Ili ki se takovi drže. Ja na turniri iman dvi funkcije, generalni san direktor turnira i još – vrhovni sudac. Kapite da tega dana niman vrimenta nanke za se ubrnuti. Zoga se svakega lita u drugen komunu, uvi put u općini Sveti Petar u šumi, jenoj od ritkih općin kadi je HDZ dobija izbore u Istri, poradi tega situacija je još više zaguljena i brkasta. Stešo san skoka jedan hip u Savičentu prestaviti *Savičenta in the morning*, autora Darka Pekice, novi libar moje izdavačke hiže “Errata corrige”, ki je zaspravlje hit istrijskega izdavaštva uvega lita. Ja san reka par besid o libru i Pekici, Darko je prošitja par svojih štorij, Miteleuropejci nisu niš kapili, a kako su mogli siromahi kapiti kada niš nisu kapili nanke njihovih prevodioci.

Ja da ću uj na svoj odgovorni zadatak na finale turnira, kad glej za namon teče Dejan Ilić. Dejan je pun krijancije, štabeja ragač, upoznali smo se prid par miseci kada san mu pomoga u Riki i Poreču prestaviti libar *Doppelgänger* meni drage autorice

Daše Drandić. (Ja Dašu držin za našu. Tac i barba naše Daše, takozvani Braća Drandić, pod vodstvom Partije pokretači su partizanske borbe u Istri.) Ilić me moli, unako z nog, vidi da mi je sila i preša, ko bin za časopis *Reč* načinija “Prilog za *Reč*”: sedan-osan autori, sve skupa sedandeset-osandeset kartic materijala. Se kapi da san mu ubeća i reka: “Ma nema problema”, i već par dan pokle san vidija da će biti problemi: “Orlić, ki je vidija u liti delati; iman par starih materijali; iman ništo pred objavljivanje; more jena stara kompilacija?; ćemo na zimu...” – bija je odgovor mogućih suradnika. Beogradska *Reč* za jene je bija izazov, a za druge – nanke da van ne rečen.

Još je mali Dejan poželija: “Molim te da sve bude na čakvštini!” Nema problema! I znan da će biti problemi. Ža mi je poštenih čitaoci poštene *Reči*. Ne znaju oni tamo u Beogradu i Srbiji ča je to čakvavica, ča je govoriti, predikati i kušeljati po našu, a da ne govorin ča je to – gonan po nase. Ni to splitski žargon kega cili Balkan kapi. Ni to Miljenko Smoje, Malo i Velo misto. Istra je, ča se govora tiče, hrvatski Babilon, svako selo – svoj govor, trd, primitivan, nazalan, često bez vokala, pred svakim samoglasnikom obavezni “v” ili “j”: “Von vuliva vulje vovci vu vuho”.

Venecija je ten najveć pripomogla. U Istru, od kug i svih drugih bolesti pustu, Istru deboto prez krštene duše, dopeljali su u 16. i 17. stoljeću fameje i fameje, sela i sela, plemena i plemena Hrvati (ma i Crnogorci i drugih) iz Boke, Dalmacije, Zagore, Bosne, Hercegovine, otoki... Po redu, kako su zdol rivali Turki. Pak na gali je i po moru pomalo za zgoru u Istru. Stotine novih seli, svako selo jena štorija, jeno prezime, jedan zajik (i danas morete naj sela Viškovići, Sinčići, Pernići, Načinovići, Orlići, Pekici, Rahovci, pokle ćete kapiti zašto san zabara jušto ta sela). Tako je novi živalj, kako potkova, zapra od mora stare domaće Istrijane. Novi su se po Veneciji zvali Benećani, a autohtonije stanovništvo središnje Istre, uni ki su bili pod austrijskin markgrofovima, su se zvali Kraljevci. I ratovali lipo, par stotin lit, jeni proti drugih.

Svako selo učuvalo je svoj zajik (i poslovice tako govori: “Ki ne čuva svoju starinu, ne čuva Bog njega.”). Ljudi bi se u hip navadili furešte govore, pak i hrvatski standard, još u vrimenu austrougarskih pučkih škol (kako i danas najnoviji standard), ma u svojen selu su govorili po svoju: “Po hrvacki – po našu”. U svaken selu dugačje. I jedan, stručno rečeno, fenomen, svi ti Istrijani svaki z svojim govoron, kada bi se našli u drugen selu, na samlju, kušeljali su, ništo slično uven ča ja pišen, jedan kompromisni, dogovoreni, mikrouniverzalni čakavski “esperanto”. A jopet, uvih zadnjih deset lit, na pezi Velega Hrvastva, mi smo najškartiji Hrvati. Z uvin novin hrvackin govoron, nidan čuda ne drži kako je u nidrima Istre još živ **njihov** stari jezik. Patetika, moj družje.

I eko mene u funkciji literarnega selektora Istre, za Prilog za REČ. Fala ti moj Ilić. I ti si si lipega vruga za suradnika naša. Poli nas reču: “Ki se z johon uprti, joh mu je do smrti”.

Ni mi laka. Najedanbot ćutin na pleći odgovornost. Ja držin da je zaje-bancija najkreativniji bokunić ljudske pameti i zajno su mi na pamet pali ti pametni pjesnici-rokeri: “Idijoti”, “Gustafi”, Tica, Doktor Fric, “Gori uši Vinetu” i frontmen Franci Blašković, stari roknroleri. Odjebali su me po kratken postupku. (Franci mi je almeno pridložija naslov Priloga za Reč: “Istra ti materina”). Pametne iz štimanih struktur fatapošte priskaćen... Na najvećen poluotoku Jadrana ni problem naj poeti. Koliko je u Podravini slikari naive, toliko je poli nas pjesnici. To mi zovemo sindrom Mate Balote. Štabeli ljudi i svakakovi poeti. Da van špjegan našu kreativnost. Vi u Beogradu, ma pričizo i u Zagebu, jako volite viti naše hiže od grote z modrima ili zelenin brkuni i vrati. Oduševi vas vajka kako kreativno i hrabro zaberemo te kolore za brkune. To uvako bude: kad zadruga kupi kolor za piturati ribarske brode, škrbni ribari (ki su i pituri brodi) vajka gledaju da njin ustane kakov sič piture, pak z ton pituron koloraju brkunade i vrata.

15 A fali mi i koncept. Na to san triba prvo pensati. Ben, neka koncept bude to ča san do sada gori i broija – hrvacka jezikoslovlja u Istri (za uvi put talijanska ćemo priskočiti). Eko ekipe: Labinštinu i CA (“ca” je podvarijanta “ča”) će zastupati Zdenka Višković – Vukić, Roberta Rozzi i Daniel Načinović; Čiće, Čićariju, naše ekavce (forši ćete njih laglje kapiti) i KAJ zastupati će Miroslav Sinčić i Vlado Pernić; južnu Istru i ČA, mali Darko Pekica i ja; a zapadnu Milan Rakovac. Ben, jedan žbalj san učinija, sad ga vidin, zabija san sridnju Istru, naše Bezake. Neće mi uprositi. Bogme. Ni Opatijce ni tote z nami, njih smo se siromahih, kako kurbe, odrekli u korist Rike.

Sad – kuraja ljudi, reka je uni, da ne zakune, ki se je trupija z baton po prsti, kad su Isukrsta na križ propinjali.

Ne zamirite na poštenju

OJ, LABINKA

ZDENKA VIŠKOVIĆ - VUKIĆ

boh da mi prosti
ma se je storila, a
ona mola
još je lone bila otrocica
od Nandeta Šturlova
i Pjerini Rotinki

sa se je prokljela

da

neće kuhat

i da

neće više prat

i da

z njen nikat više neće spat

18

so nje pomogli dignut

breme na život

i je šla pomalo doma

od kada pametin
neson je cula kljet

boga je spominjala
kad so deca obolela

a tega suncezahoda
da ga ne more više
ni cut ni videt ni zamislit

je vopila
i da bijota ura
da mu je delala rogi
i da njoj je prišlo do grla

je narekovala

drugo jutro
z konopcićen
ne budi primera na vrote
so je nošli
na pode

od kada je z *one bondi*
dosta ga puti sanjan

deboto saki put pride
kad ga treban

sedimo stišćeni jedon poli drugega
i ja ga puno tega pitan

provlja pomalo koko je Tamo
drži mi ruko okole vrota
i saki put, ma jušto saki put
me pogladi
i,

*ne videla nikat na svoje voce
ku ne gonan istino*

rece
prez da ga je mrvi sron
ti znoš, a, da te jiman radi!

20

papa
son ga zamolila
jeno jutro

još je bilo škuro

cuvaj mi mesto Tamo gore

nasmejo se je po njegovo

malo na bok

i reka
*pomalo mala, ni stroha, ne
je lazno
ceka tebe tvoje mesto, ceka*

lepi otac moj
ku zobin, spameti me
*dokle god son tu, z ve bondi
gonat decon na glos
da hi jiman radi*

farmoj se mala

opocini malo

*posujeno si tornala
dugi plotila
storci zakopala
deca zgojila*

ne daj Boh tornalo

21

*pomalo
opocini
uživaj*

*zami bokon koloca
škudelico kafe popi
ne imej stroha
življenju oprosti*

na škuren nebe Tvoja zvezda blešči

*tristi je pet let
sebe od sebe skrivala
    (so nje pomogli)
a petnajs se išće
    (nje pomoro)*

*kamo je, vranića, stisnula
ono mićo ka je kapila*

22

*ono mićo ka je kapila
kede je zagubila*

naka nje bude da je (se) nojde prvo smrti

krela pomalo rosto

kad hi je joko željila
nidre hi ni bilo

kad je pocela va krela vervat
kako da hi je cula

znat, kad je pocela
krela so se pokozala
i kapila je

23

*saki sebe dela som ono ca jima
svojo glovo (telo)
i svoja krela*

*i zato sakemu
va njegovo vreme njegova pot tece
i smeh, anke*

*i ni stvor da se ujde
ni od sagdana ni od blagdana
hi treba živet*

*tuje se krela ukras ne moro
a svojemi ne letet
i boli i ni mrvl pametno*

*da mi je
to tvoje milo lice*

*da so mi
te tvoje bele cici*

aj da mi je

*mesec plazi
glovo tuć va kamik*

*aj da mi je
ono tvoje telo
celo*

*ruka met nogami
hoj z vracun*

*aj da mi je
aj da mi je
va srcu ca mi je*

LIS PRETELON

ZDENKA VIŠKOVIĆ - VUKIĆ

SAKO JUTRO

Kad se zbudiš (prvo nego upreš voce) reci si na glos
Dobro jutro! lepo, onako koko so te vadili da pozdraviš mater i
oca kad se tornoš doma

Kad se stoneš i pogledaš svoje lice va zrcale
Osmehni se! kako kad vidiš onega kega jimaš radi – va vocijah ti
morajo bit zvezdice!

Prvo nego greš vonka z kući
Obrni se jedonput okole sebe! da budeš celi i da greš za napret

Na ceste
Pozdravi magari jenega šloveka kega ne poznoš!
Dobar van don – mama te je vadila pozdravit sakega ki te je pogleda, i
nasmeji se – je rekla, forši te je prepozno!

JEDONPUT NA DON

Pasoj pot drevon na ken so tići i pozdravi hi švikon
ku ne znoš koko – još danas navadi od dece!
Jedon barkon novi pogledaj (pot krovon od kući)
a onega od cera prepoznoj – moraš dignut glovo!

ONO CA JE JOŠ DOBRO STORIT

*Navadi kede kokove rožice cvato i pozdravi hi
imena ku ne znoš – pitaj oneh ki hi zalivajo*

*Sunce pozdravi saki put kad ga vidiš!
ni lahko, ali hi je ki so to navadili!
I doš pozdravi! to navadi od težoka
I buro, je reka nono – bura cisti munjenijo i boli!*

I nic ne morat, forši je to najteže navadit, robi magari provat!

*Široko opri voce va škurej noći, prez meseca!
To ca vidiš da sveti si Ti*

*A vecer kad legnete
a sebe si nošla
a sebe si noša
nasmejite se, recite: Fala Bogu!*

I tanac toncajte magari do jutra!

27

Zdenka Višković-Vukić rođena je u Labinu 27. srpnja 1949. godine.

Diplomirala je Organizaciju kulturnih djelatnosti na Filozofskom fakultetu u Rijeci.

Dosadašnji radni vijek i gotovo cijelo slobodno vrijeme posvetila je kulturi i umjetnosti kao radnom i osobnom životnom opredjeljenju.

Iako je već u djetinjstvu doselila u Pulu, ostala je emotivno i misaono čvrsto vezana za rodnu Labinštinu pa pjesme uglavnom piše na labinskoj cakavici.

Pjesme je počela objavljivati u *Istarskom borcu*, a potom u riječkim *Dometima* i časopisu *Istra* i *Nova Istra* u Puli. Objavljivala je i u drugim novinama i časopisima, a pjesme su joj prevedene na talijanski, slovenski, engleski i esperanto. Sudionicom je značajnijih književnih večeri, susreta i manifestacija.

Knjiga *Tanac jončići po kršine* objavljena je 1984. godine, *Molitva* 1999.

RIKAMANO INTIMELO OD KOREDI

ROBERTA RAZZI

TUGA

I još samo po noće...
sako toliko, otrprteh ocijah
osluhnen
kako srce kaplje
na rikamano intimelo od koredi.

AMOR

Zoš mi ne reciš
da me imaš radi.
Zoš mi vajka tojiš
se te lepe stvora.

Ja son inamorana
još vajka vote
i siguro ćun bit
kada priden stora.

Deca so zgojeni
finili so školi
od nas hi dele
jeni veli voli.

Voli od vremena
voli od naturi
drugošljega odora
drugošlje pituri.

Tebe i mene
so zostali pensijeri.
Vela ljubof
i hude neveri.

Daj mi jedon bušič
drži me ko znamenje
da nan laglje paso
to trdo življenje.

BAKUL

ritratto di un' artista

Spoda krabulji i bele pituri
tvoje oci diboke i neme
so vajka žive.
I kada neveri od sveta
otkrijo nebo
i vetar vremena zamete put
pod oni vlosi suri,
pod ono škrto telo
ona tepla anima će pošnet rut.

30

Kada jedon veli bakul
na tartaruge zleti
sa Skitaci va zemljo
kede jedini ne spi
svet će vopit
tecite vreda
zletela je Zma
vela mat morskega dna,
i zajno za ten
zemlja kanto
poglejte ljudi, bakul!
Tecite vamo
pošne je mirakul!

A z bondi...
va jene pene mira...
na jene kaplje dažlja...
jedon artista leži.

Vris va magle
šijo šijon
se ca se movi
va škulji biži.

A spoda krabulji i bele pituri
jene oci diboke i neme
so vajka žive.
Od mora prideva vris...

Il spirito vive!

REGOL

Cuješ?!
Ca ne cuješ?!
Ale šu, lišto, stani se!
Življenje je prišlo po tebe.
Zami facolič, oceši se i ne zobi kljuc.
Ko zgubiš forco i ko te bude stroh
otkljucoj moje srce,
tamo je vajka pronta kamara
samo zote.

RASPETA KRALJICA

Poglej,
krunico od rubidi son klala.
Poglej,
nočas son zadnji put tvoja raspeta kraljica.
Znoš,
ma vraga ne.
Znoš da znoš.
Da kad me s križa kalojo
više mi niš ne moreš.

Više ne boli,
više te nikad neću moć imet radi.
Znoš da znoš.
Bilo je samo pitanje dneva.

NOĆ VA ANGOŠTE

Noć va angošte
gusta kako krema.
Doje na vanilijo,
oleandar i more.

Mi smo med ljudi,
ti me lacno gledaš.
Pred semi,
prez srama,
želja cut se more.

Na rukah ti je poznat
krf ca nabija.
Još od sunca telo,
va mene vreline.

Od tvojeh ocijah
bradavice mi trdnu,
želja mi po telu
zlotni pot mendiva.

Zameš me za ruko,
trepijo mi nogi.
Vrelina je ocijan zamaglila vid.
Nedoš mi da se movin,
zgrabi si mi ruki,
rilice zagriža,
telo mi pritisnu na céleste zid.

Tvoja vela ruka
razmaknula mi je nogi,
vreli so prsti nošli srebrn put.
Grlo mi je suho,
grizen ti obrazi,
još mi nikad mesec
ni bi tako žut.

Na moje glatke kože
noć zvezdi tali,
telo mi doje
na zlačani proh.
Ko bljušč se uvijan,
zarijen si vome,
od toliko želji
čepiva me stroh.

Va sebe te stiščen,
zajik tvoj me gladi,
sa son odnorela.
Va mene je regol –
seme življenja.

Gledaš me va oci,
ime mi zazivaš,
potiho mi deš:
“Znoš da si mola
samo zome rojena.”

FAVOLA

Saki ima svoje sanji
lepi, lahki, roza piturani.
I onda si ti Krolj,
a ja son Kraljica.

I va sne so deca
si beli, šompresani.
I onda si ti Car,
a ja son Carica.

I onda je beli pir,
rožice i zvon.
I onda smo zavajka,
dugo i srečno,

dok ne pride don...

34

ADIO B.M.

I tako...
jeno jutro...
son znala da si me zobi zavajka.

Da je magari ki bi
da mi pomore zdignut
srce poprekidano na milijor kusi
z ledeneh pijaštreleh deština.

ŠTRIGI, SANJI I MIRAKUL

Na bukone kamika
zaroslega va sunce
živijen
kako Alisa
va zemlje od mirakul.
Pasiva don,
pa noć
i tako pedante pasiva vreme.
Cekan s pacijencu da pošne špetakul.

Va mojen svete
štriga na krase medežijo sprovlja.
Va lovece meša mirakul življenja.

Kacjol kativerji
macet rišpeta,
dvo kučarini deboleci
karcjol invidiji,
jeno žlico grinti
bukonić proha od beci.
Dvo kusa belec po race
jedon kus belec di natura,
bukon meštjera
pol litri dobre krvi,
pol litri slabe, od kokovega pjonega pitora.
Jeno srce mlodo
naramak pensjeri,
duša od samice, somca i hćeri.
Krf od otroka
i pod prst soli,
bukaleta belice
tri zrnja cenice
se na kraju zalije z bićerinon boli.

Meša, pa pokusi
vajka nešto fali.
Onda se domisli
i pošalje kragulja.
Z kukurati od kaštela
kragulj zleti.
Va hipe mi ukrode sanji,
va lovec hi hiti.
Zemlja zadrhti,
namesto dažlja
padajo kostanji.

Štriga je kontenta.
Hliheto se, vrišće.
Cut jo je do neba
kako kroz zubi pišće.

Z boška so prišle
se beštiji dive.
More se med škriča va viola razleva.
Điro tondo toncajo
po karšinah vile
deca, po zidinah
sopejo sopela.

Na oblakah so zrosle
margariti she kolori
po ašfalte se mesec
sa suncen tomboliva.

Štriga mi nudi
kacjol z loveca
progutnen bez stroha
ionoko se racun na kraje plaćeva.

KROTKA LJUBOF

Bilo je to leto va veštalje od koromača,
taketi so dojali na šfalt,
sunce je talilo roželi
na kamižote z Japona.
Sela son na šedil do tebe,
kurijera je va đirah inamorala
moje levo i tvoje desno golo rame.
Va Brseče je ljubof puknula zavajka.

PARIS TEXAS

Ima jena cesta
po ke tren pasiva.
Wendersova cesta.
Cesta od nikudar
za nikamor.
Cesta, Paris Texas.
Moja cesta.
I nebo nad njo
je karvovo, vijola i blu.
Cesta na zemlje od jedinega.
Nebo i cesta, somi.
Nigdere nikega i nicega.
Moja cesta.
Moj Paris Texas.

Od 1997. godine do danas **Roberta Razzi** djeluje na čakavskoj sceni Poluotoka promovirajući svojim *one women show* specifikum podneblja u kojem djeluje, a kojega su obilježje i uvrštene pjesme.

Labinski versi, Labin 1997. godine – zajednička zbirka pjesnika Labinštine;

Poezija 2000, Pula zajednička zbirka istarskih pjesnika mlađeg naraštaja;
Versí na šterni, skupna zbirka čakavskih pjesnika;
web časopis za književnost *Konture*: “Krotka ljubof”, pjesma mjeseca – listopad 2001. godine; *Književna revija*, Osijek 2002. godine;
Štrigi, sanji i mirakul, 2002. godine, samostalna zbirka.

CRNA MLODA OD KARBONA

Ca si s kovi vonka prišla,
ca si ušla od pržona;
zoc bižiš na crneh krelah,
crna mloda od karbona?

Ne vidijo, nic ne znojo
va dugeh ti vlosah vetri,
va tvojeg ocijah škuriji
ke po noće plamikojo.

Cigova biš bila mloda
da nisi več obećana,
da pred kvodron od Madoni
nisi sinoć zavićana?

CRNA MLODA OD KARBONA

DANIEL NAČINOVIĆ

A lepca si od seh snegi
i od vrelega štajona,
kad va smeh svoj glos obrneš
crna mloda od karbona.

IMPJEGATO N.N. VA SUREN VEŠTIDE

Ni ga za tikat i ko ga ne ticeš
je dobar kako kruh.
On jema jeno kantregu od valora
i na nje targeto
kade piše: I.U.R.*
Stol za ken sedi je šagoma od kusa;
ga je stori Slovenac marangon za vreme Toliji.
Na stole je prozna ćikara od kafè
i od neke granati teški portaćike.
Va suren veštide

---

* I.U.R. (krat.) - Istarski ugljenokopi Raša

ima takujin od prove koži,
lapiš od tinti i karvovi tešerin.
Prvo nego zatuli za marendo
va Cetrtin obroke,
on će se dignot
a vičoli će mu zablíšćat na zimskan sunce.
Kad va kamare preko zazvoni telefon,
srce njigovo leti va budonti.
Ko bude se va regule,
kole polna će šviknut dvo-tri timbra
i gledat na place kako cekajo kurijero
va tesneh kotolah mlode z kampanji.

ČINE

Je finilo čine.
Još je sunce gore.
Don se skarkaljèva;
teplčza krepat.

40

Mlode parfumane.
Oci namurane.
Mušati va đire;
ni ura za spat.

Na krpe od šfalta
pred Dopolavoron,
na kolo od vespi
pišat je šo brek.

Sedijo na zide
poli lampadini:
Silvana Mangano
i Gregory Peck.

TRI DNI SI, JONA, BI VA VELE RIBE

Tri dni si, Jona, bi va vele ribe.
Tri dni da si plava i živ va grobè.
I nisi cu z broda da je neki vopi
da se neki topi, da te ki zovè?

Na Vele Đirine te je raskrgala
ta vela balena, još veća od Cresa.
Ma ki te je hiti na vrelo kamenje,
ki te je, pulaštra, pod uliko znesa?

Kuraja, je ura za videt va grode
ko još ki co diha ko je još co živo.
Šu boršo na ramen i bašton va ruki:
Čemo poč po kraćen skupa va Ninivo.

41

NA MOD

Kad vetar se hiti va teplo postèljo
i pred oltor kad mi željo zapèljo
oblaki suri, kad porti mi brod:
menè je na mod!

Smeh kad se topi, ogonj kada liže
boški od horti, ti prideš mi bliže;
smijijo se groji, smiji mi se grod:
mene je na mod.

I ja ti još gonan stoput ca si cula,
kad šandali žuti pred moren si zula:
Angošta na šfalte, ti bit ćeš moj hlod!
mene je na mod.

Kako si tu prišla, tako ćeš i poč, ja
znon da je saki tvoj vers glos ca grè ća:

takni me samo, pasat će mi jôd!
Mene je na mod.

Ni napred, ni zada, ni suši ni grada...
Nu, nadrazni se ogonj ko još pada -
i samo takni me, pasat će mi jod!
Mene je na mod.

ROBAC VA CIMPRESE

Rôbàc va cimprèse
duša je od kega ki leži
va hlode,
tu dole pod zemljo
kamo so pasali dnevi i štajoni.
Jedini mu više nic od sna ne krode.

– Si skrijen od sunca,
od dožljà, od snega...
robac va cimprese:
ti seh lepo vidiš
a tebe jedini tu videt ne more!

42

Samo kad na polne
škvera se pomakne,
jena ruka takne crni vèl na križe.
Ti nji prideš bliže
i na zemljo skokneš,
nje da biš još reka:
Vajka on je živ!
Ca ne cuješ gore ropcà va cimprese!?
Danas kako cera:
Čiv, čiv, čiu
...
Čiv!

KRUH I GROJZE

Če stot va 'vi kvodar boški i kampanja,
i dih preko smrekvi ca je priša z mora?
Hiti je jaketo va hlod od kostanja,
šetembar, poglej ga tu spred baladora!

Oblaki so borki pune pamparčca,
z Reki – ja hi gledan – 'redčdo Lošinja.
O, Boh moj, otpri mi ona tesna vrota,
kade je kus neba taknula trukinja.

Škrgat več je zaspal, ščurak gre na delo,
kad se vetrič zdigne on če zet duplice,
smijat če se Mesec od uha do uha.

Ali, to kamenje – takni! – još je vrelo!
Z veh škril son pred sto let ja gleda ladvice,
z jenen grozdon grojza, z jeno fetu kruha.

MEMORIES

Va kuće od barba Marijeta va Queense
va škatolah s pokroven od stakla
stojijo kuscíci od storeh indijanskeh lanči.
So hi nošli, kopajoć fundamenti.
Ti indijanci bi bili stareji
od oneh ca son hi ja vide
va čine na Vineže.
So bili tu prvo nego ca je
Peter Stuyvesant
digno bandijero
i reka: Če bit Grod!
Va kantune od đardina,
se vidi skroz koltrino
jena karampana od vituri.

Ta krela od lati,
to je makina ko jedini ne sme tikat
perke je prva ca jo je kupi
jedon od našeh va Merike.
Spomenik. Statue of Liberty! Če bit Pontiac.
Na pol oka,
dok smo čakulali ca je novega
va Eržišće, na Dubrove, poli Svetega Martina
i va Rapce,
ja son gleda Indijanci
kako toncajo speljavajoč' kole store vituri
oni naš balon.

Ni nanke pedeset metri:
lepo se vidi East River.

CA ČE STORIT MLODA KO SVATI NE PRIDO

44

Ca će storit mloda ko svati ne prido?
Jena šesna mloda, gore na šufite?
Če pensat na kanat kega ni skantala;
ko je grojze zrelo, ko so kozi site.

Ko svati ne prido, ko se ne rasplaši
veli proh na ceste... će si klas šaldin!
Iglo zet va ruki, konci na kušine:
na kolena stavit novi rikamin.

I će rikamivati rožice prez kraja
a zgor njih letet će anđeli od zlota...
Ko ne prido svati, i nebo će plakat
kad budo nosili mrtvega saldota.

MI FALI BESEDA

Za hitit jeno mačo na horto,
z bloven i belen
za kolorat ono kafeno krelo od šojki;
za vrnot nazad jedon čap ovčō
na nebe
i puštit dož na 'vo suho kampanjo;
za spuhat dim na kamine od vapura,
forši i za otpret kaselo
od moje noni
va ke je još orehi
i kakov stori
"Otče, budi volja Tvoja",
za zbudit od Luni
prvega soseda:
Za staknut neki zobljeni plamik,
noćaska mi fali beseda.

45

Daniel Načinović rođen je 1952. godine u Labinu. Diplomirao je na Pedagoškoj akademiji u Puli. Piše pjesme, priče i tekstove za scenu. Knjige pjesama: *Tu i tamo nedjelja* (Pula, 1976), *Libar od vrimena* (Rijeka/Pazin, 1984), *Jadranske pjesme* (Pula, 1984), *Čovik na tin svitu* (Pula, 1990), *Što ima stolar pod jastukom* (Pazin, 1992), *Elohim* (Pazin, 1995), *Rhapsody in CA* (Labin, 2000), *Ur* (2002). Proza: *Obale, masline i trgovci* (Pula, 1983) *Moj tata brodograditelj* (Pula, 1986), *Čarobna harmonika* (Pazin, 1995), *Jadao se jedan mačak* (Pazin, 1996), *Burrra* (Buzet, 1997), *Una, pove-di i mene* (Pula, 1998), *Belarmin, nebeski jahač* (Šibenik, 2001), *Sretan Božić, Sybil* (Zagreb, 2001) i dr. Autor esejâ u fotomonografijama *Pula sa starih razglednica* (Pula/Zagreb, 1988), *Istra, terra magica* (Zagreb, 1993), *Pula* (Pula, 2000) *Istra, veliko srce Jadrana* (Pula, 2000). Pisac libreta scensko-glazbene fantazije (Načinović-T. Obrovac) "Tanac od mrtvih".

Bavi se i publicistikom, esejistikom, novinarstvom te književnim prevodilaštvom, uglavnom s talijanskog jezika. Zastupljen u više antologija i književnih pregleda. Dobitnik nekoliko književnih nagra-

da, među kojima: “Ivana Brlić Mažuranić”, “Histría”, “Drago Gervais”. Profesionalni je književnik, samostalni umjetnik. Član Društva hrvatskih književnika (DHK). Živi u Puli.

Ovaj izbor pjesama pisan je labinskim govorom čakavskog dijalekta. Za afirmaciju labinske čakavice, Načinoviću je 2002. grad Labin dodijelio Nagradu za životno djelo.

**VITAR MORU ČEŠLJA
LASE**

MIROSLAV SINČIĆ

SLOVA TVUJEGA IMENA

Prvo slovo
Tvoje tilo ud sniga i lune
u suznen oku
jutarnjen
u molitvi zadnjih
zvizd
Mehki moj korak
u tvoj san i tvoj
vid.

Drugo slovo
Tvoja usta ud zreliĝa grojza,
ščapun ud meda
i smiha
U lozah sonci i bendima
i moje pjanstvo
ud vina
i ognja tvojega
diha.

Treto slovo
Tvoj hod i moj hod čez bošku
pu stazi prez kraja i prez
imena
pod dubi pu suhen lišču
živoj rani ud
vrimenta.

Š t r t o s l o v o
Gnjizdo spleteno ud strun
tvojega giba i
glasa
Kako zrnje nabubreno
pupaju sanje u gnjizdu
u zikvi ud zlatniga
klasa.

P e t o i s a d r u g a s l o v a
I plamik i zvizda i miljari nebeskih
lumini
u mojen jedinen svitu
u mojoj svitloj
škurini.

KRIČ

Kričiš mi u krvi, dihon zibaš
pjano mi tilo – molanu barku;
krhku mi dušu lomiš i šibaš
kako zmorac drivenu katarku.

U dumbini mora ti si špilja,
u kraju, pred večer, vonj od smilja;
i vitar si i oganj i voda,
skrita stina na štriki od broda.

Jas te iman rad i moja jubav
jidro je za sve tvoje nevere.
Ti si šjun od vitra, krič puntere,

u škurini zvizda zgor kružere.
Dih si mojih verši, smrt od muza,
zvečer žar u oku, zjutra suza.

U GORU PO VITAR

Krilati moj konj je i bisan i hitar
Kada jašen bolan u goru po vitar,
Mrzli vitar kako oštar nož ča riže
I žive ti rane na obrazu liže.

Putoki ud vrha za zdolun bižiju,
Sve ča god je bolno noseć u dolinu.
Jas pak jašen zgorun, išćuć medežiju,
Lićeći si rane gđi na kolinu.

Kad se zjutra budin jopet tamo doli,
Nideri ni gđe, ni arije čiste,
Na bolnen obrazu rane vavik iste.

Ma zvečer kad jače u duši zaboli,
Konj će doletiti i bisan i hitar
I pojt ćemo jopet u goru po vitar.

VITAR MORU ČEŠLJA LASE

Vitar krepkin dihon moru češlja lase.
Žureć na zornicu štrkaju se vali.
Na štriki od broda čap janci se pase,
Pastir štaapon ognje na katarki pali.

Jena bila stina do pasa u vodi
Spominje me na Te. Od njeje lipote
Jutro je pjano, bisno ziblju se brodi,
U pini se more propinje na grote.

Od lipote stine sve se budi liplje,
Sunce svud po kraju zlatni prah prosiplje,
Mastral zadaje po smilju i soli.

Ma ti san pred jutro katrkad i boli,
Kada ne znaš ča ćeš s toliko krasote,
Kad si suho drivo hićeno na grote.

GLASI U VITRU

Na ten svitu dojde tako niko vrime
Kad u srcu zamru svi verši, sve rime,
Smih i plač presahnu, umuknu svi glasi,
Život naglo splahne, sve se stiša, zgasi.

Kad tako u sebi sve prazno oćutiš
I nove beside iskat se uputiš,
Tiho se prikradi na stari cimitar,
Tamo hi premeće priko grobi vitar.

Ti glasi u vitru najlipči su dari
Ča nan hi od tamo šalju naši stari.
Oni u tin glasi žive priko smrti.

50

Na svitu se z vitron sve u kolu vrti.
U vitru će, tako, kada dojde vrime,
glasi naših mrtvih složiti nove rime.

ZORNICE

Jutra s tobom moje su zornice,
kanat neba za oči i uši.
Kad se zbudin i vidin ti lice
ćutin – spiš mi dinboko u duši.

Na kušinu raspletenu lasi,
dihon bile zdiguvaš lancune.
Niki čudni dozivlju te glasi
da zaliješ na oknu šćapune.

Molin Boga da se ne razdani,
da šćapune sunce ne uvene,
da ne stihnu glasi od zornice;

kad se zbudiš spod svilenega vela
sanji s tvoga blaženega čela
da ne sprhnu kako golubice.

NOĆ

Od verši ti postelju pripravljan,
misto kušina pod glavu stavljan
zlaton zvezeno od Lune krilo.
Z besedami pokrivan ti tilo.

Kraden zvizdan govor – višnje glase,
dokle se ozgor siplju na grane.
U verše svilne pleten ti lase,
iz ustih pijen ti mažurane.

Noć na turnu visoken počiva,
Luna se srebri, kasna je ura,
muti mi razum dih baladura.

Zmućen od diha ne moren spati,
zvona i pisma z larga se čuju:
s Lunon to naši svati putuju.

Miroslav Sinčić rođen je 22. veljače 1937. u Račicama kod Buzeta. Završio je Učiteljsku školu u Puli i diplomirao na Pedagoškom fakultetu u Rijeci. Radio kao učitelj, nastavnik, djelatnik u kulturnim ustanovama, novinar, publicist, bio glavnim urednikom pulskoga dnevnika *Glas Istre*. U mirovini od 1993. godine. Privatni je nakladnik, vlasnik Izdavačkoga poduzeća Reprezent sa sjedištem u Račicama.

Književnim je radom i objavljivanjem započeo sredinom pedesetih godina u pulskome omladinskom književnom časopisu *Istarski bo-*

rac, zatim objavljuje u *Istarskom mozaiku*, *Riječkoj reviji*, *Dometima*, *Kaju* i drugim časopisima. Niz godina bio je glavni i odgovorni urednik časopisa *Istarski mozaik* i tradicionalnoga istarskog godišnjaka *Franina i Jurina*, kojega je i sada urednik i nakladnik.

Član je Društva hrvatskih književnika od 1969. godine.

Zastupljen u više zajedničkih zbirki i antologija.

Objavljene knjige: *Put k mramoru* (pjesme), Matica hrvatska i Literarni klub Istarski borac, Pula, 1968; *Nisi samo zemlja i kamen* (pjesme i proza), Buzet, 1969; *Razletavke* (pjesme), Izdavački centar Matice hrvatske, Rijeka, 1971; *Kunfini* (pjesme), Istarska naklada, Pula, 1980; *Povratak u zavičaj* (pjesme, novele, zapisi), edicija Istra kroz stoljeća, Čakavski sabor, Pula, 1990.

Grafičko-poetske mape: *Prepoznavanje zemlje*, s Renatom Percanom, 1996; *Istarski rukopisi*, sa Slobodanom Vuličevićem, 1998.

I.
OD ZLATA ZNAMEN

*Kovača Martina je sve 30, je vzeta ino ošće jedna
/Humski grafit, XII. st./*

Pope, te zove kovač Martin
Da ti skuje železne kruni
Optočenu zlaćanimi slovi,
Glagoljskimi znaki,
Ke pisaše tvoja desnica
V humski crekve, na zornicah,
Let zdavnih – tisućdvestotih.

Vsako jutro jedna črta.
Trideset za oprost duše,
I ino ošće jedna za tvoj pokoj, Martin.

Jutro je rano. Holm još spi.
V crekve škuro. Lumin gori.
– Otče naš – moli pop,
Kovaču Martinu oprostl dlge,
Bil je pošten muž i meštar pravi... Amen. –

I pisaše pop črtu, da ne zabi.

I tako trejset i jedno jutro
Plovan humski i duša Martina
Sami v crekve svetoga Jeronima
Tisuć dvestotiga leta.

Trejset i jedna črta
Još dan danas
Za kovača Martina iz Huma
Od zlata ~~znamen~~
Za sve vijeke – Amen.

ZNAMEN

VLADO PERNIĆ

2. PEČATI OD RUK

Črte na zidu črnorisci črčkaju, hrabri.
Lapiš im grebe. Grebožbukač na freskah,
Brez rigvarda, brez krijance, črte črta.
Črljeno zadaje na zadah pelina i črnega vina.
V bisagah korica sira, kruh od sirka i libar.
Sunce u polne žeže. Pisar bi pil.
Glagolita hlad išće. Brnistar diši.
Težak oblake dažja sanja. Kapje pota
Kristovu muku peru. Vse trideset je
Zmašil plovan. Ku bi još jenu?
Bleju janjci.
Kvaderne Vid z Omišlja slaže.
Za svoju hartu pol marki i dva solda išće.
Ročki padroni, stoletja broječ, mrmore:
– Vita, vita. Vita, vita, glagolita! –
Ma, reci, Antone, ki je Abecedarij risal,
I kako su z Krbave meštri prišli?
Misali, brevijari, kvadrige kvarezimali;
Na zidu črte, u kamiku rige – senjali.
Kakova forca tu zvire?
Ni bura, ni sonce, ni daž, ni nevera
Ne zбриše te timbre – pečate od ruk,
Za Boga ~~zlamen~~ –
ZLAMEN – ZNAMEN
~~zlamen~~ za vike,
za vavik – AMEN.

3. KRIŽ I DEŠTIN

Piše:

To pisa... To be pisano... Se pisaše...
Župan, plovani, notar.

Minula su stotletja.
Udur lumina vajk senak, diši.
I zgor oltara svitlo, jur blišči.
A ruka meštra riše i riše...
Sveci na naše sosede spodobaju:
Muški brade, a ženske facol...
Svit, bi rekli, priprost.
(Kosturi kose nose,
I pelju, sakiga pelju...)

Meštre! Meštre! Ča penjsaš?
Pitura ti se osušila,
Ruka ti se zatrnila,
Ma duša, duša je vajka živa!
I ni ti dosta, još bi stija?
Fini, meštre! Ugasni lumin.
Saki nosi svoje breme, svoj križ i deštin.

4. SAN O VINCENTU IZ KASTVA

U pokih plišnja,
Voda slizi,
Ubjuak ugujen, starikav...
– Vincente, kuluri ni!
Znuan, tu sva bili kraji, tu biškupi,
I kmeti, utruki,
Žjenske i muški,
I kusci...

Kakova bruta nevera je pasala?
Črne vrane škiču.
U kantunih tama. Paučina. Zima.
Iz grjed kapac kapa: klop, klop...
Na kruve škuja blišči.
Fućka vetar. Suva šćuri.
Ni mrtveh ni živeh tu ni.
Svamu ena sen u pruazni crekvice pruhvaja
I dela mote kuj da nekaj riše.

– Vincente, kuraja! Zdurajmo!
Sonce će nan kosti zgret.

5. VASPET JEDNA (V)LAST, ISTRIJO

Nagrišpani kamik, spocan, sanja davne meštre.
Za sonca sva s pontu znake kresali,
Z večer, trudni, brke u vino tućali,
A z jutra opet **va ime oca**
– *Va ime oca* – u kamik zapisali.
Stoletja sva pasala.
Kamik bure briju, dažji miju.
Črte se tanje, se manje.
Patina vremena zapunila poke,
Svamu dubro oko more ušervat:
se pišaše župan
– *Se pišaše, župan...*

56

6.
ZLATNE KAPJE

Iz srca Sonca
Zlatne kapje kapju...
Teple kapje zemja diše.
Ubjuak zuri, krotak i tih.
Glavnja ugnja tinja. Luč nebjeska guri.
Fine niti paučine namurana duša plete.
Ud besed zvon na lahku zvuni.
Mir je pulegav na kušin ud verši.
Vetar sreće stihnav. Spi.
Dih mora, vonj brnistre i kuša,
Žvrgolj tići i forca težaka,
Poeti zide zidvaju, krepke, trde,
Trje ud ubjaka.
Iz Istrije se kanat čuje,
gordi naš KAJ, CA i ČA!

57

7.
FRESKA ŽIVJENJA

U rakamanin kamike sonce drema,
Spi mužika davnih kanti.
Kuluri vremena rastočeni pu portalih – freska živjenja.
Kustanji sanjaju kruh spod črepnje i vonj ovčiga sira.

Bukaleta: ud rakje du rakje, ud ušće du ušće...
Bajsi brontulvaju,
Žakni teču,
Judi kantvaju,
Kanat forti, složni, zuri...

Nuč zvajde za kantun, zaštarmurva,
Ćuki kurdaju kantine,
Dah starine na oknih vesi...

Raboš puvije ki je novi župan.

8.
OČI KAMIKA

Zvone besede
Iz topline kamika rastu duše meštri
Glas poeti šapataju verse riči tajnovite
Miljari ruk miljari duš prohaja
Od kamika do kamika
Na saken kamiku znamen
Gledan kamik u oči
Oči kamika blisketaju na soncu
Oči kamika se nigdar ne zapru
Oči kamika gledaju ravno u oči čuveka

58

9.
ZGON

Zvuni zgon:
Din! Don!
Din – don!
Rišpondi kruah:
Bom!Bom!

Arja je freška, boška kantva,
Dih zemje, srce igrua,
Kamik ruaki stježe
U kurjenji, u glubučina.
Iz fonda forca raste
U žilah ubjaka.

Poki pijeju sonce i kapje dažja.
Na gorki skrile kušćerica spi
A u grme tić šviketva.

Zgun zvuni:
Din! Din!
Din – don!
Bom...

IO.
ZNAMEN

Sva zeli ubjuak
Uklesali jime znamen
Popili bukaleta
I rekli – Amen.

59

I mi smo zeli ubjuak
I uklesali znamen.

Vladimir Pernić rođen je 1949. (Hlaji, Roč). Objavljuje u književnim časopisima i zbornicima. Zastupljen je u *Antologiji čakavskog pjesništva XX. stoljeća*. Samostalne zbirke: *Ubjačić*, *Srhi*, *Znamen*.

Organizator je brojnih kulturnih manifestacija. Radi kao urednik Radio Pule.

REČ

Milan RAKOVAC, ro
Divuljama.
Objavljene knjige: *Sik*,
talijanskog. Napisao je

SAMAC ELI SAMICA

Denaska san pošā na kafe par minuti prija podne. Tac mi je grdo bolan, strefila ga je gripa, ma foši je već nervož nego ča je bolan. Već pet dan z ninin ne kušelja. Zapra se u kamaru i ne želi viti ninega ko ne moju mater. Uvih dan je sve palo na me; kraj marča je, triba vrči krumpire spod zemlje, triba brajde povezati, inšoma, dela koliko ćeš, a ja sam!

Dobrahno je zateplilo pak se more komotno siditi vani. Ivanka je vrgla jedan banak vanka, jušto ko bi ki stija biti na ariji. Meni je vajk liplje na ariji nego nutri, komoč čekān marač da moren sisti vanka. U piceriji je zadimljeno, gušiš se, a zadnje dane i vonja za popizditi. Ne znan zašto, ma pensan da zadaje na fonju. S nami side Pere Šuštar, kemu je jušto vrime ud marende i moj šantuja Branko. O čen bi nas tri mogli kušeljati ko ne o kravami? Moj šantuja, ki ima trideset istrijanskih govedi: ča krav, ča telci, par baki i dva vola, prija je najveć komerča z blagon. Prid jeno sedan-osan lit se je kalma, tako da u zadnje vrime samo goji, ma steši ti komerčo ča je u njen ni zamra. Prid tri miseca je proda Peri Šuštaru kravu. On je reka da je puna, ma to bi samo Bog zna. Krava je Istrijanka tako da će Pere dobiti dva miljara kun ča je drži, a kad se uteli još pet. Lipo su se oni juštali, kako rabi, samo jena pikuleca zapačiva Peri Šuštaru. Govori Pere mojen šantulu da ko krava ne zleže samicu, nego samca će ga kambijati, aš su se tako vrgli dakordo.

– A ne, ne Pere, mi smo se juštali za kravu: ti mi je plati pak ko zleže samca, ja ću ti ga kambijati, ma ti znaš da samica velja duplo već ud samca, zato ćeš rabiti dati još kakov šoldo. Ko mi daš difrencu ću ti je kambijati, ma ko ne, nanke u ludilu – špjegiva moj šantuja.

SAVIČENTA IN THE MORNING

DARKO PEKICA

– Ma ča govoriš? Smo se lipo juštali! Ča si već zabija kad smo se na stan-
ciji poli tebe vrgli dakordo? Ča ću vraga ko mi zleže samca? Moren ga samo ubiti. A
samicu ću zgojiti pak će mi biti za naprid.

– Ne, ne – rabijiva se moj šantuja ki je vajka smiren – lipo smo se vrgli
dakordo i nemoj se sad spensivati ništo treto.

– Ma ča govoriš, Branko, ja tebe štiman kako čovika! Ben, alora daj i ti
mene – zacrlenija se kako peteh Pere i špjegiva unu staru – čovika se drži za besidu,
a blago za roge.

Na to san se nasmija, aš moje krave nimaju roge pak više ne znan nan-
ke ko ta poslovica velja. Napro su se bili natizali oko tega ki je ča reka. Kemu je za ve-
rovati ni sam ne znan. Pere grobar je jeno malo šempijan, ni vajka za hoditi za njin,
ma san siguran da je pošten. Poštenja ne fali ni poli mojega šantula ud berme, ma
lo stešo znan da je komerča lit i lit, a kad to delaš moraš vajka na se pensati.

Ja san he vero z gušton sluša, aš grdih besid ni bilo. U jeno san sigur:
njin dvima ne bude rabija sud za znati ki je ča reka.

VEČER U MOJOJ HIŽI

62

Večeran za bankon u kužini. Doša san zadnji u hižu pak večeran sam. Puštili su jušto
koliko rabi: malo špacanih krumpiri, dva piruna radića i dvi fete kanice. Vero san uži-
va dok san ija: sam za bankon, nidan oko mene ne mljašče, ne srče, ninemu ne zadiva
dentijera. I mati i tac i brat i baba Tereža imaju dentijeru i vajka nikemu ništo zadiva:
vero mi gredu na živce kad svi skupa idemo za bankon, tako da mi je sad za deset.

Oni su već svi sili svaki na svoje misto u primaći: mati i Tereža na tro-
svedu, a tac na dvosvedu (brat ni nanka finija večerati i već je u oštariji na gemištu).
Svaki ima svoje misto i svaki ima svoja prava. Mati kako side tako i zaspije: čuda de-
la, trudna je, živci su njoj udebulili i kako se zaveli u fotelju dva minuta pogleda u
televiziju i gotova je. Glavu hiti naznak i pomalo hrče, ali ti njoji hrk je skoro pa ne-
primjetan. Usta dopre na po tako da spušta samo zrak ki se ne čuje. Moja mati se ne
voli karati oko tega ki bi ča gleda na ten dreku ud škatule. Baba Tereža ima svoje pra-
vo da ud šeste do osme ure gleda uno ča će ona, a to je: Kolo sreće, meksička žajfe-
nica, Upitnik i Dnevnik. Te dvi ure njoj ne tići ašto bi ti mogla zala bo doj. A da, još
i u nedilje mašu! Mašu mora pogledati aš već jeno dva lita ne more z nogami pak ne
gre u crikvu, a kako je hrvacka televizija napro katolički napaljena, svaku nedilju
moreš moliti Boga s televizijon. I ona ga moli, kako da je u crikvi, samo vode doma
je kaplju slobodnija, pak si dopušti upadati popu u besidu.

Moj tac steši voli pogledati Dnevnik. Žajfenica ga ne intereša ma se ne kara s Terežon. Za Kolo sreće se inkaca na Terežu, aš da ča kapi ko tamo niki dobi- je niko šoldo.

– Da ga ja dobijen, pak da si kuntenta, bih kapija, ma uvako – govori tac Tereži.

Oko Upitnika se ne karaju aš bi katrkat stija uganati, ma mu nikad ni pošlo za rukon pak nima ča vikati na Terežu aš su i jedan i drugi male škole. Steši najveć voli gledati Dnevnik. Uni put reče:

– O bom, sad mučte, aš sad će povidati dižgracije ke se kapitaju po svitu.

Infiša se prvih deset menuti, dok je hrvacka politika, i to ga tako ubije u mozak da zaspije prija nego ča počmu špjegivati o dižgracijami u svitu, tako da Dnevnik do kraja kumpanja samo Tereža. Kad fini sport, Tereža se zviče na oca, ma ne zviče se ne jušto, nego ništo zbrontula da bi tac dopra oči da vidi kakovo će vrime biti sutra. Normalno je da ga to intereša, aš je poljoprivrednik. Kako fini uni “Ple- tokos” mahati z rukami, tako moj tac joped zaspije. Tereža mu je dala to ime Pleto- kos, aš ima frčkaste lase i ni njoj lip. Do devete ne zdura nanke Tereža, i ona zapre okice, ku ne u osan, u osan i kvarat. Kad fine reklame je u prven snu.

63 Ja od šeste do osme ure zvečera nis nikad u primačoj. Eli san simo, eli san tamo, ma to vrime me primača ne vidi. Ti dan san stešo doša: svi spe i ja na mi- ru moren gledati ča me volja.

Z OCEN POLI MEDIGA

Uvega jutra nis poša na kafe poli Ivančice aš san mora peljati oca poli mediga. Nis vrag lik dobre volje, a i vrime je takovo da biš najraj spa. Ni ja ni moj tac ne volimo hoditi poli mediga, tako da smo oba nervoži i cilin puten za Pulu nismo rekli nanke besidu. Vako i unako ne si he rečemo čuda, ma vega jutra vrag ud te: silencio.

Poli mediga gremo aš mojten ocu već jeno deset lit šumi u glavi i ne ču- je napro na livo uho. Dopolja san oca sprid špitala kadi je konačno reka prve beside:

– Dojdi po me okoli podne.

Ja san samo klimnuja z glavon i poša popiti kafe.

Kadi ćeš u Puli popiti kafe ko ne poli Maksića? Jena posebna štorija je i o temu kadi ćeš u Puli parkirati vituru? Zato, lipo greš poli Maksića i tamo se kako tako zarivaš (magari blokaš kega, ma ne porta aš znaju da si tamo pak ti dojdu reći da se makneš). Tote se lipo čujen i zato ča je oštarija dosti velika, a ča je najvažnije vi-

soka, pak ni jako zadimljena kako una mista kadi ni arije i kadi je nisko kako u ka-
žunu.

Kad me Franko Cukon Blašković Franci vidija, zajno je poli male ordi-
na kafe z mlikon za me. Srčemo kafele, kušeljamo o sven i svačen. Tužin mu se da
san oca pelja u špita na vižitu, na ča se on tuži da mu nanke jena izdavačka hiža ne-
će činiti album *Merak za FAK*. Govorin mu da ni niš slabega u temu. Bi reći da se ni
niš kambjalo, da je usta vajka isti, ni se počeja prostituirati.

– Važno je da te ne čapa kriza sridnjih lit pak da protučeš i počmeš svi-
riti kako bi oni stili. I još je jedan razlog da ga ne objave: moj tac ima šum na jenen
uhu, ma ko ti čine album, će imati i na drugen.

Franjo se smije i govori da iman pravo i da je bolje da moj tac čuje ko-
liko toliko, almeno na desno.

Podne je došlo vreda i tribe poj po mojega *šumskega* bolesnika. Sprid ex
vojnega, denaska civilnega špitala, ni moguće nanki doj i pasati, a kamo još parke-
đati! Vituru san puštija petsto metri dalje. Ne daj Bože da mi tac ne more hoditi,
bin mora upregnuti krave i voz za ga dopeljati u špita.

Iščen ga po ten veliken špitalu i komoč san ga naša. Govori da još tri
broja je sprid njin, a podne je pasalo.

– Naručen san bija u kvarat do jedanajst i ki zna kad ću doj na red.

Na red je doša u kvarat do dvi. Ni nanke bija tako nervož kako san pen-
sa da će biti, ma to je zato ča daž pada pak ne more u kampanju, a forši će ga medig
vižitati i špjegati mu ki vrag mu je. Ma vero ga je vižita: mu je špjega da triba doj sli-
kati glavu za dva miseca.

– Lako za to – govori moj tac – ma ki zna ko će i uni dan padati daž, aš
ko ne ja vero ne gren h medigu.

Franjo mi dojde biti niki imaginarni tac kakovega bin stija, ma moj tac
mi je drag aš je jušto takov kakov ne bin volija da je.

ČINE U ŠTALI

Laglje mi je i bolje pomusti krave zvečera. Zjutra san vajka nikako mamuran i naj-
raje bin spa do sedme ure. Zvečera se čujen bizero i kapac za delati.

Tu večer san poša pomusti krave pun volje i kuraja. Još kad san taka ra-
dio da sviri, puka san ud sriće. Na radiju je bija namišten drugi program hrvacki ka-
di je urednik emisije Rok distorzija, Goran Bakić, pušta odličnu muziku. Počeja san
musti krave. Sve je hodilo lipo kako rabi: lipa muzika, krava se dobro čuje, san ima

niki filing kako da su moje krave rokerice, a kad je počela kantati Nil Jang san puka u hipu. Počela san se hitati po štali kako on po pozornici. To moje hitanje je zgle- dalo napro debilski aš su mi kolina remengo. Kravami ni bilo niš jasno, gran su si pensale da san protuka. Frmale su isti i gledale moj performans na ki nisu navadne.

Performans je kratko dura aš su pjesmu *Kavgrl in d send* sjebali s reklama- mi. Pensa san si da će puštiti koncertnu izvedbu ka dura petnajst minuti, ali marke- ting pensa na me: ne bi stili da protučen do kraja, stili bi da pomuzen krave norma- lan. Ni bilo druge, nastavlja san musti.

Poša san pomusti unu jenu ka ne jebe strojnu mužnju. Ona želi tjele- sni dodir ko bin stija da mi spušti mliko i poša san je pomusti tjelesno. Muzen ja, muzen tu svoju kravu kojoj je moj tac da ime Đana. Zar njoj je da ime po niken ke- ga ne trpi, aš prvi dan kad je ta krava došla u štalu mojen ocu je bila tako jetikljiva da je ni moga viti. Ja si samo tako moren špjegati poradi čega njoj je zdija to ime aš to stvarno ni ime za ga dati kravi. Namuza san niki osan-devet litri mlika, bija san ni- di na po mužnje kad mi je Đana prasla u sić i svo mliko si je pošlo na mater. Lako bi bilo da je samo mliko prolila, ma još mi je stala na nogu i to na palac ud live noge. Puka san u hipu, skoka san u balaviške. Krava ud osansto kili ti stane na palac?! To je da rikneš ud boli. Uvija san se po štali, kleja, proklinja sve živo i mrtvo. Zuja san 65 pasto, skala bičvu i vidin krv teče. Dotekla je mati u štalu sva prenuta kad je čula ka- ko vičen, ustrašena da me ni foši krava speštala.

– Aj lipi sin moj, ma ča je ča?

– Hodi mi po rakiju da dežinfetan palac, aš ću zbisnuti s tima kravami!

Prolija san rakiju po palcu, zamota ga i poša dalje musti.

To čine u mojoj štali bi se moglo miriti z Francijevin skokon na šan- sonfestu u Zagrebu kad si je sjeba nogu, samo ča je Francija sjebala šansona, a me- ne krava ud osan kvintali. Pokle san riva kapiti zašto mi je Đana stala na palac i pro- lila mliko. Uni hip kad su finile reklame na radiju, Goran Bakić je bija vrga da svi- re Skorpionsi i to unu škifu *Aj stil loving ju*. Đana je bila zasvin u pravu da popizdi.

LIPE I GOLI OTOK

Kraj je šestega miseca kojemu mi govorimo pomajić aš je zajno pokle majića (ne unega senzacionalnega đornališta z Glasa Istre, nego veramente miseca maja). Te- plo je za zbisnuti – teplo tako da se potiš kako da je po angušta, a pena je kvarat do sedan zjutra. Peljen bičikletu da gren poli Ivančice, ma prija nego gren posrkati ka- fe, poša san se nanjušiti lip.

Savičenta ima jedan savršeni drvored lip ki gre ud Kaštela do Vorićeve oštarije kadi zavija u livo i gre do pošte. Činija san jeno deset điri vamo tamo kako bin se nanjušija tih lip ke vero prilipo zadaju. Počele su cvitati prid par dan i sad he svako jutro prija nego ča gren na kafe poli Ivančice pojden njušiti.

Moj preteja Mario Ferlin je jako puknut na lipe. On se po par puti na dan zna frmati spod njih i njušiti, njušiti, njušiti. Sve si pensan da he toliko njuši kako bi riva skupiti tega mirisa za cilo lito. Uvo lito je Mario napensa poj na ferije jušto kad lipe zadaju. Zašto je to činija ni mi jasno, ma si pensan da je to forši sporadi tega ča ga lipe strašno uzbuđuju pak je nikako gleda uj. Niš, ću ponjušiti ben ja ti parat ča ga svako lito znjuši Mario, a on neka se z svojon famejon toča po Krku i neka počine (ko bude riva po toj toplini).

Doša san u piceriju svi kuntenat, naprfuman z lipon. Na terasi sidi samo Pinki. Sprid picerije u sedan ur zjutra hlada ni nideri. Samo jedan banak na po u hladu kadi sidi Pinki i niman ča nego poj sisti š njin. Bevanda je na banku, španjuleti York se dime i ubrača Pinki pašine ud lokalnega đornala. Kako je Ivančica jako demokratična, u piceriji imaš i uve druge hrvatske đornale ki mi nisu na mod, ma dok Pinki lista Glas Istre uzeja san Jutarnji list.

Besid je malo aš Pinki malo govori, ma ben se zato z picerije čuje Žan ki drži predavanje. Škola je, fala Bogu, finila i više nima kemu špjegivati, pak je zajno ud sedan počeja predavanje u piceriji. Ne znan jušto o čen aš me ni bilo volja slušati, ma si paran da je ništo o nogometu i o temu kako su naši pošli doma.

Finalmente je Pinki prolista Glas i daje ga meni. Srčen drugi makijato i vidin da ništo piše o Golen otoku, niki turizam kulturni, niki multimedijiski projekti, umjetnost..., turizam na Golen otoku!? Ni mi baš hodilo po žilami.

Hitija je Pinki oko na to ča čitan i riva je pripoznati sliku stolarske radione.

– A gledaj Peko, znaš ča je to?! Znan ja! Bija san tamo dva lita. Dobro san platija to ča san bija ukreja. Ma dobro – govori Pinki – ni mi bilo tako grdo nu, grdo je bilo aš si mora delati kako blago, ma kad si činija normu su te puštili na miru. Nas ki smo kreli nisu jako tukli, ma uve političke! E oni su platili svoga Boga...

Pinki je bija mrtav leden dok mi je špjegiva o Golen otoku. Platija san mu dvi bevande aš mi je činija vero niku muku u štumigu i poša zajno učiniti još jedan đir – ponjušiti lipe.

TEREŽIN BRKUNIĆ

DARKO PEKICA

“Terežin brkunić” rubrika je kratkih priča koje se objavljuju petkom u dnevnom listu Glas Istre. Autor u obliku dnevnika piše o TV programu (u kojem glavno mjesto zauzima meksička sapunica ‘žaffenica’), svakodnevnici i aktualnim zbivanjima viđenim različitim generacijskim očima bake Tereže i unuka.

(...) Još dan danas ne rivan kapiti moju babu Terežu zašto toliko voli čentrine. To da ima čentrine u kamari, na škabeliću i na špečjeri je zasvin OK, ma zašto he, pitaj Boga utkad, razvukla po primaći i još dan danas stoje tamo, ne znan. Inšoma, u primaćoj he je mali miljun: spod radija, spod važa za rože, spod križa ud Majke Bojže, spod dva goluba ki gledaju jedan drugega, spod pupe ka je ubučena kako Pamela Anderson i spod bukalete na kojoj piše Pij Bože (ma kako da pije kad je mrt trinajst lit?).

Jedini čentrin ki ima pravo biti zgor ničega, je čentrin zgor dreka ud škatule. Ti čentrin ima posebna prava tako da jedan kvarat čentrina pokriva jedan lipi kus ekrana. Sigurno je da to Tereži čini ukras, ma more biti da Tereža ne voli viti cili ekran, a još njoj je najdraže kad uni Pletokos, ki govori kakovo će vrime biti sutra, maše z rukami, a glava mu je jušto pokriva s tin kvarton čentrina. Tako ne vidi ki je to kojeniva kakovo će vrime biti sutra, aš ona jako dobro zna ča će biti kad je boli kuk.

(...) Poša san delati kumpaniju Tereži ka gleda finale svjetskega nogometnega prvenstva. Ni me briga ki s kin igra, ma san zusta šokiran ča to Tereža gleda. Ni se velja i ona napalila na nogometno ludilo koje vlada cilin sviton, ma joped je i Tereža jedan kušćić tega svita, ima velja i ona pravo sudjelovati u ten svjetsken ludilu.

– Brižan Bog, Tereža moja, ma ča to gledaš?

– Ma ča ću? Drugo ni niš. Maša je finila, poljoprivredna emisija je finila, Mir i dobro je finilo, na drugen je niki stari film kadi se ubijaju, a ja to ne moren gledati. I sad ti biraj, eli film kadi se ubijaju, eli nogomet.

Tereža je zibrila nogomet, aš je to ništo u čen ne sudjeluje, to njoj dojde samo za pasati vrime.

I bolje da je tako, aš da se napali bi tribalo spensati nogomet za babe ke hode z dvima piki.

(...) Ležin na kauču z očima na po zaprtin, stija bin prikinuti po ure da laglje pojden finiti zbalirati slamu u Klančiču, ma to mi ne gre za rukon aš Tereža cilo vrime mljašće dok gleda svoju najdražu seriju.

– Ma kega vruga mljašćeš cilo vrime? Ča ne moreš jisti z zaprtima usti?

– Ma ne jiden niš, nego san si vrgla novu dentijeru. Uva stara se je duperala, je učinila svoje, ima priko kvarnar lit i ni drugo za nositi. Uvu novu su mi dali još prid pet lit, ma me ne komoda. Ja san se navadila na uvu staru. Sad će me žuljati dok se ne navadin na tu novu. Ma, ću biti trda, i ta nova će doj dobra. A ti, ko ti smeta ča mljašćen, hoj doli pod vorih aš te serija vako i unako ne interesa.

(...) Tac mi je ništo napro nervož denas, ma kako da te druge dane ni. Tereža mi je špjegala da je nervož na to ča ja pišen kako jidemo broštulanu juhu pak da će ljudi pensati da smo lačni, da nimamo ča jisti. Ben dobro, denaska mi je Tereža učinila panadu i vero san kuntenat da ne srčen vajka broštulanu juhu!

Dok ja iden, Tereža prati svoju suznu žajfenicu u koj je bak naboja ljubav Alfonsininega života na ča je Tereža zustala šokirana kako da je krava mene ubola z rogon.

68

(...) Ud kad su vrgli svih pet žajfenic u nedilje, Tereža ni kuenta i je buni aš nedilja je za mašu, poljoprivrednu emisiju i eventualno kakov popodneveni film (ma pero da se ne ubijaju). Denas si steši ni jako razbijala glavu s tin ča njoj ni žajfenic aš gleda tenis i to žensko finale Vimbeldona. Finale igraju sestre Vilijams kih ne moreš kapiti ka je ka aš su črne kako katran, visoke kako turanj ud crikve, samo ča, za biti jušt, Serena je malo bjondija. Terežu to ne buni, ona je š njima za pasati vrime, ma stešo bi volila da je dobila uva ča je zgubila eli da su podilile nagradu. Špijegivan njoj da ne moraju diliti niš aš da su pune šoldi, samo će se kakov milijun dolari jenoj viti više na kraj lita.

– Ma daj, daj, Daro, tr su sestre, bi bilo lipo da se štimaju cili život, a ne da sporadi šoldi dojde mržnja kako ča i zna doj. Šoldo je ud samega vruga, to ni bojžje delo – rađona Tereža i govori – ča hi više ima još biš hi već stija imati!

(...) Ud kad su jopet počeli prikazivati Smojinu seriju, Tereži je petak zvečera diventa posebna stvar. Sigur san da je Naše malo misto gledala i prija, ma tako lipih

stvari ni nikad preveć. Večeras se je nikako najveć namurala na Bepinu aš da je i ona bila u takovih grdih pensiri, ma samo na kratko.

Ča je bilo? Bepina je povidala na jenoj fešti ništo ča ni rabila pak je to razbisnilo tega čovika kojen je povidala istinu i prigrizla si je jezik, ma je bilo kasno. To je je tako rastužilo da se je provala ubiti, ma njoj ni pošlo za rukon.

Bepina je provala, Tereža si je to bila samo propensala.

(...) Ništo se ne čujen dobro aš je veliki prešijon u ariji pak me boli glava. Vrime je grdo, daž svako toliko pada, u Županji da je grad potuka sve, da je pada velik kako jaja ud kokoše. Tačen se po divanu u primaćoj, spati ne moren, a Tereža je došla nažgati škatulu aš da se je naspala. Pet ur je za podne i kaživaju dokumentarnu emisiju o Istri. Sve nan lipo govore o Roču, Buzetu, Humu, Grimaldi, Pazinu – čista egzotika. Pomalo mi gre na živce kako Istru vide ti priko Učke. Istra njin je tako pitoma, nestvarna, lipa – čudo prirode. Svi bi rad došli živiti u nju i svi je tobože vole.

69 Kad su pokazali Rašu, Tereža se je jako rastužila. Počeli su njoj navirati rikordi na prvega muža ki je u rudniku zusta mrt i na drugega ki se je ubolija poradi tega istega rudnika. Cilu večer je pokle bila priz volje aš su je takli valje in fondo. Ni za Upitnik ni za Dnevnik ni za bilo ku seriju ni bilo više interesa ud Tereže.

(...) Donesa san Tereži večeras rižot s pićurkami za večeru. Rižot je činila moja divojka aš je dobila šampinjone ud Jelene i Isketa z Grožnjana. Jeni malo je kasno za večerati, ma kad je ud moje divojke da će. Dok Tereža mljašće šampinjone, gledamo seriju Seks i grad. Meni te četiri frustrirane bogatašice i nisu ki ša koša, ma Tereži da se to pježa.

– Ča ti paraš da je današnji dan lako naj štabelega čovika? Ni to kako nikad. Biš si bija zibra jenoga i ti bi ti bija do kraj života. Normalno da ti se ni komoda u svakoj pikuleci, ma ko se koliko toliko kapite ćete pacentati jedan drugega i naprid. Pacentati, pacentati tribe znati, ma do mire. Ja san i priveć pacentala, pak nanki to ni dobro.

(...) – O bon, sad san na miru – govori Tereža i rabijiva se na Alfonsinu, aš da uni put kad je je uni priz ruke silova ga je tribala ćepati za jaja.

– Ma ča govoriš, Tereža?

– Da, da, Daro moj, ko bi tebe kad ki stija, ćepaj ga za jaja da mu valje oči skoče, ćeš viti da mu više ne bude došla volja. Meni ni doša nikad nidan proti moje volje, ma veri ti meni da je, ja bin mu bila jaja zgulila.

(...) Makinja za prati robu je učinila svoje delo kako rabi. Tereža je kušeljala š njon dok je prala i kad je finila njoj govori:

– Ma si mi brumna denaska. Neka te Bog blagoslovi! U ime Oca, Sina, Duha svetega – amen. Foši ćeš mi i drugi put tako, lipa moja.

Ja sidin za bankon u primaćoj, marendan fritu z panceton i balin u ti drek ud škatule. Vrag njoj ni da mira i je došla viti ča san si pariča za isti.

– A da, tako ćemo poj naprid. Samo uno ča je bolje, a maneštru će pojisti breki.

– Ma tar ni ki zna ča! Je fritaja.

– A ne, foši da si jeno malo špalete nariza bi ti bolje pošlo zdolu.

Nis se stija karati nego san njoj poša po gulidu za robu.

– Vrži, vrži je vode. Ču hititi oko na uve beštije.

Dokumentarna serija o pavijanima intriga Terežu i sila se je da vidi kako te beštije žive, ma ne već ud pet menuti aš mora rivati rastegnuti robu, a žajfenica samo ča ni počela.

(...) Najhuje delo koje mi Tereža ordina je šiškati njoj nohte na nogami. To traje lipih ur! Najprvo si natoči mljaku vodu u kadin, hiti malo soli i vrže močiti noge jeno uru vrimenta. To forši čini dva-tri put na lito. Ni nanka nju volja nas šekati, ma kad se zapile u meso to boli pak ne more naprid. Tereža zna da ja to ne volin pak njoj skoro vajka to čini brat, ma kako on dela, a ona je to napensala jušto denas, ni druge ko ne poj uzeti škare ud brajad i pomalo smireno šiškati njoj nohte dok ona bali u škatulu.

70

To san se nikako zmučija, ma ni bila napro kuntenta aš da njoj palac ud live noge nis regula kako rabi. Nikako je prigrizla to ča nis jušto u polukrug ušiška, više je hitalo na trapez.

– Ben dobro, lipi sin moj, sad kad si učinija tako štabelu stvar za me, sad hoj još dati krv aš da su u špitalu zustali priz. Špjegivaju nan da triba dati krv.

– Ma ja ću poj, Tereža, ma samo ko ćeš i ti s nami.

– Ja bih, Daro, drage volje, ma kako kad ne moren z nogami?

– Ču te popeljati.

– Uvako, ja kad gledan mašu, molin Boga i za te, a ti hoj dati krv i to će biti dosti za me i za te.

(...) Još samo sedamnajst epizod. Još samo sedamnajst puti u podne i dvajset! Još će samo šesnajst puti plakati, a zadnji, sedamnajsti, ćemo se svi skupa smijati aš će žajfenica Izvor finiti. A kako nego lipo?! Moju Terežu je već ćapala panika.

– Ma ča ću pokle?
– Ma će se ben spensati kakovo drugo čine!
– Ma steši uvakovo će se jako teško. Eko, Daro, uva i Marijana su mi bile najdraže, a uve druge – su ča su.

Zvečera je komoć čekala kad će početi Naše malo misto. Sva je bila ćapana nikin kuntentstvon, aš kad vidi dotura Luidija i Roku Prča, je pasaju mravi po cilen tilu. Sad eli je Tereža namurana u dotora Luidija zato ča je njojih lit eli sporadi tega ča bi njoj dobro doša medig tako pametan i ud tih lit eli nanka ni namurana, ne znan. Ma kad je Luidi dobija na burele, njojen kuntentstvu ni bilo kraja. Vero je je lipo bilo viti takovu kako gre u kamaru spati.

(...) Tereža mi se ne čuje najbolje, ma je istina da ne ni čuje najbolje. To da su lita. Ma kad zazvoni telefon, je žvelta. Skokne se z divana, ko ni žajfenica, kako da ima kvarnar i kakovo lito i iš ti nje u hodniku. Jušto je gledala Halo, Zagreb kad je zazvonilo 'halo, Beograd'.

– Alo, alo, ki je? (...) O, lipo dite moje, ma ča je novega? (...) Ma ne valja?! Ma ča je rodila? (...) Dora?

71 To je bija kus diškorša ki je dura petnajst menuti, u ken su si moja teta Irma, ka je ujavila da je postala baba, i moja Tereža, povidale više manje sve. Tereža je bila kuntenta kako da je ona rodila.

– Gledaj, Daro, kako njin je lipo. Je da su malo stariji, ma ne porta. Bolje i sad nego nikad. Ma da vidiš kako ti je teta kuntenta! Ma ona će nan povidati kad dojde vamo!

– Dobro je, Tereža, i meni je drago. Ma zašto moraš tako vikati na telefonu? Ča ne moreš pomanje?

– Ma muči, Daro, ja paran da to ča ja ne čujen dobro, ne čuje ni ona, pak vičen.

– Tebe, Tereža, kojeniva ti telefon. Ti pensaš da dok tvoj glas po žici dojde do Beograda se zgubi pak vičeš kako da tečeš! Kad govoriš z uvima u Puli govoriš kapljicu pomanje, a z uvima u Savičenti kako da kušeljaš z nami.

– Dobro, dobro, ćeš i ti doj u moja lita pak će i tebe tvoja dica držati za blago.

Darko Pekica rođen je 7.6.1975. u Puli (odakle je brzinski zbrisao u Savičentu gdje njegovi žive od doseljenja iz Šikuti).

Od 2000. godine predsjednik je kulturno umjetničke udruge Šikuti Machine s kojom je otada 'zakuhao' kulturna i ina događanja u Savičenti.

Kolumna "Savičenta in the morning" objavljuje se u tjednom prilogu "Zoom", dnevnoga lista *Glasa Istre* od travnja 2002. godine. Riječ je o kratkim pričama koje je za potrebe web sitea udruge Šikuti Machine Darko Pekica počeo pisati 2000. godine. Za Uskrs 2002. objavljena mu je prva knjiga *Savičenta in the morning* u kojoj su sakupljene kratke priče do tada objavljene na webu njihove udruge www.sikuti.hr. Iz tih priča izdvojio je lik babe Tereže i s njime ostvaruje novu kolumnu u istarskom dnevniku *Glas Istre* "Terežin brkun", umne rasprave bake i unuka dok gledaju TV– saponice.

**UZAD
LEOPARDINOVEGA
BRIGA**

DRAGO ORLIĆ

ŽEDNI GRIFON

Ki će, to i ni tako teško kapiti i složiti
VIK u HIP.

Za istinu reći, uvako je to bilo:

pokle Žbandaja, Valter i njigov sin Simon,
došli su h meni doma na otavu vina.

(Čovika ne poznaš dokle mu ne vidiš hižu – mi govori.)

Valter je hitija oko z moje terace proti kraju svita.

Sprid mora i kraja svita je brig Sveti Anđeja.

Uvi naš svit na životu drži tartaruga,

ili ga, pak, drže Titani na rameni.

Ča ne dela niku diferencu.

Mi dica smo lipo pribučeni, mi smo u procešjonu,
procešjon gre tri đira okolo Svete Marije Traverše,
ma naša molitva malo pomore, dažda ni i ni.

Jedan žedni grifon z suhima usti laje na mene
z krova na kantunu kaštela.

Kad je daž, on bljuje vodu po meni.

Ni grifon više ne usliši molitvu,

a kako je bilo lipo unih lit kad je uvi grifon
riga vodu po nami, goloj mulariji.

Valter gleda moj brig – Monte San Angelo
i bile brode ki se skrivaju uzad njega
i mi govori:

Odvajka drag mi je bija uvi samotni brig.

NAJLAGLJE PIŠEN NARUČENE VERŠE

Toliko je tega bilo u tebi.
Toliko je tega bilo u tebi ča si mogla darovati.
Za sve to ustala je samo besida – zbogon.
*I uva graža ka z čuda kraji
zadnji horizont od oka zagraža.*

Više ni unih toplih lit prez kraja
kada je mati štopila pod od kamere
da liplje spimo.

Ja najlaglje pišen naručene verše,
san prez škrbi,
beside dohažaju same od sebe, kako naručene.
Tako-i-tako unima ki naruče
niš ni po volji.

Život si godimo na kušćice i bokuniće,
palickamo ča je ustalo,
ritke su štabele pirunade.
Živimo z kalendari,
od date do date, od ure do ure,
programirano.
I z tobon je tako: "Od slučajja do slučajja".

Rože od kolorane harte.
Hitamo u njih z floberon, zračnon puškon.
Imamo mi oko i mirnu ruku.
Smijemo se.
Regalivamo divojčinami rože od kolorane harte.

POKLE ZADNJEGA BRIGA

Paraš da je kraj svita uzad tega samotnega briga,
kad dojdeš na njigov vrh, uzad je drugi brig.
Uzad briga je vajka brig, kako horizont uzad horizonta.
Put pod noge, od briga do briga naokolo svita
i kad dojdeš nazad sprid svoga briga
najdeš Leopardija kako ga ima navar
*sideći i gledėci nemirljiva
prostranstva uzad njega.*

Ona zadaje kako Mediteran,
dokle se vitar gnjizdi u činpresu.

Niš z unega drugega kraja svita,
(niš od niš), almeno niki certi tako govore.
Ni zvezd, ni mora, ni neba, ni krv ne kaplje...
A lako bi moglo biti da je jušto tamo
sam z sobon
jedan samotni brig.
Tamo, kadi ni ljudi, ni brigi nimaju svoga hlada.
Samo, škušajte na banalnosti,
za tamo poj, ne moreš kupiti
POVRATNU KARTU.

Silva se budi nabot z suncestokon.
Silva je još mlada,
stešo topli pensiri kuhaju u njoj.
Goni hi kja od sebe, kako su samo sramotni.
I ne zna sigurno ko se to samo pensiri utapaju u san
ili se sanji kalaju od pensiri.
Po danu je lako, po danu je Silva težakinja.
Zasvin ki zna, dokle dela u kortu,
da je Giacomo gleda kroz škure.

SPOVID

Mi ne baciljamo jako kad ružmarin cvita,
ti mali modri cvit je kolora mojih oči.
Ni roža za biti modra.

Noć je moja kmeština, ja san učinjen za spati,
ja se ne bin umija spovidati,
sve samo sanji i laži.
Nanke da ne grišin dušu.

Vrimena su teška,
ča da ti više rečen: anđelima su podstrigli krila.
Kad se vrneš, ne plači.
Niš ni tako sveto kako snig na Mediteranu,
pir i mir.

Dlani starice krše se jedan priko drugega,
grop kosti se Nebu moli
Ona je sama u crikvi.
Biš reka: *nadžovični mir i dinboki spokoj.*
Ma ni!
Mriž ta dva dlana je stisnuto svo ljudsko patimenstvo.
Te ruke su antene,
š njima starica šalje šifrirane šenje anđelima.

(Ova pjesma nema završetka.)

INTELEKTUALNA

Poli nas ni užanca tovarima zditi ime.
Stešo moj did našu tovaricu zove Minotaur.
Mu govorin: "Dide, Minotaur je muško ime,
ime za samca."
Moj did je nepismen, ma intelektualac:
"Kako da ja to ne znan,

samo ča naša tovarica ima pamet od čovika
a baštarda je na Minotaura.”

I ženska z kon se družin zadnje vrime je intelektualka:
“Naša spolovila bi se i uskladila, ali nemaju našu podršku”,
štuto mi špjegiva te stvari.
Kontraštan mojoj intelektualki:
“Te molin, ne govori u moje ime.”

Meni su na srcu vajka proleterske revolucije,
ča moren, od malena san indoktriniran.
To čovika drži mladega, ti zdrhi prvih amori,
nerealiziranih.
Ja u þensir se zamotan.

Gren u Novu Vas na večeru,
na štabelu domaću večeru poli Renca.
Danas je Sveti Rok,
Renco drži do tega, do stare navade,
ko ne dojdeš se ufendi.

77

ZNAPOKO

Za viti ča je uzad briga
forši je bolje poj znapoko,
poj nazad, poj za svojin hladon.
Greš prez orijentira, greš kja od mora.
Vrimena imaš, preša ti ni.

Pijance ti problemi ne interešaju,
oni pišaju u kunpaniji,
dostojanstveno kako kameli i dromedarji.

Ona ima zlatnu pizdu.
Ča š njon takne – to pozlati.
Š njon je splela Zlatno runo.

Poezija ni nič drugo ko ne Tantalova muka.
Pričižo delu kega jušto delan,
prepišivan imena pretelji i znanci
iz starega imenika u novi.

I najzad, kad se najmanje nadaš,
eko te uzad briga (ti si sprid, ma si uzad),
kadi zamalo srce se ne prene:
bili jedrenjaki u bonaci, boce z pismima, spokoj,
dišpeti iz ditinstva, susede čakulaju na šterni,
herbarij, sekstant i brodski dnevnik, kaleidoskop,
lastavice se skupljaju na žici od luča,
u škaturi načinjenoj od kartulin – letera
ku nisi ima nikad kuraj poslati...
Siguran si da je jušto sprid tega briga Leopardi.
Makneš koltrinađe od dažda:
“A, to si ti!?” – nasmihne se Giacomo.

ŽALOST BARKE

Moreš puštiti starega čovika,
moreš puštiti i malo dite,
i breka,
moreš uj od žene,
SAMO BARKU NE PUŠTI SAMU,
prokljet bija.

Srce mi se rastoči za barkon samon,
zvan mora,
trudnon, rasušenon, gnjilon, jalovon.
Same kosti, škelet, rebra,
legnuta naznak pati naše grihe.
Barka je maternica, ona će život.
Patimenstvo i srića – nabot.

Te zime je pa snig.
Stara barka je jedan hip bila špožina, nevista.
I kako vitar ki huči mriž ton rubidon
ja vičen:
“Ljudi, ljudi, gledajte, to je barka!
Još je živa, još je živa!
Ona ne stari, ne umire, čovikov križ nosi.
Ljudi, dajte Veronikin faco.”

PUNTO DI BELLEZZA

Nedilja je, ili niki svetac.
Težaki prebučeni na placi
(pastiri nimaju nikad nedilje).
Za dugin bankon sprid oštarije
pijanci, zamotanih trudnih ruk okolo glave,
spe.
Mediteran je doli spod brigi, daleko.
Galebi ritko pasaju na uve kraje
a i vitar od mora je sve riži
(će biti poradi globalnega zatopljenja).

Silvi su nidra komoć procvitala.
U nadi ni žalosti, a sudbina je gljuho stvorenje.
“Fančula, fančula, moja vršnjaka,
si ti meni bila obećana?”

Od tebe je usta samo lipi kanat
ki i dandanas ribonbiva po maloj kali mriž starih hiž,
ja ti bezkrajni muk u ten glasu provivan vrći skupa.
Tega dana su freske z lipo koloranin svecima i sveticami
naglo žmarile.

Črno grojze je još za pobrati.
Tvoji črni lasi su kako more.

Na licu, dva prsta od nosa, ti imaš mladež,
ča mu govore "punto di bellezza".

Vazda budi, vazda budi.

PITAGORIN POUČAK

Poetima je svaka noć majska noć,
i još z zvizdami narekamana.
Blaženi oni.
Ne znaš ko više lažu sebe ili svit.

Široka bila česta, po njoj praši kamijon.
Na kamijonu radnička klasa i mlade divojke.
Mašu i mašu z crlenin bandirami
i gredu u srićnu budućnost.

Ti stari mediteranski filozofi-matematičari
su bili poeti povrh svega.
Kemu rabi Pitagorin poučak?
Ninemu! Ma ga je lipo čuti:
"Zbroj kvadrata nad obje katete
jednak je zbroju kvadrata nad hipotenuzom".
Ča's lipljega pensira?

80

Ona je delikata kako snig na dlanu.
Giacomo Leopardi njoj šapće:
"Silivija, ne moj još poj čja,
ko kako moreš, ne hoj još čja.
Tradimo proročanstva i Svete Sakramente,
provaj jedan žluk Misnega vina
u slavu Nebesima".

Mi dohažaju navikvika i mrtvi štajuni.
I sve su riži štajuni od amori.

PJESNIČKA SLOBODA

Ti pežen verše, moj Leopardi,
ni tebi ni bila laka.
Znan, znan, besida je vrag.
Beside me je strah kako mrzle ženske usnice.

Mene je strah tih slobod.
Mene je strah SLOBODNEGA STIHA,
a još već PJESNIČKE SLOBODE.
Pjesnička sloboda je velika laž,
mala laž je slobodni stih,
bez rime i ritma, na svoju ruku, kapricijož.
Ni lako napisati uno ča se para lako.
Ne moreš ti škvere ure lavati nazad
ko je makinarijo učinjeno drugačlje.

81

Ona ima drobne ruke,
u Mediteranu je do kušet,
on je frižak i ona se je nazdrhla.
Z tin malin rukami ona pljuska Njega po sebi
(nastoji izjednačiti temperaturu mora
i svoga tijela). Da, da!
Mediteran njoj se čapiva za cice kako krpeja.
I uvi hip je živ, i zvon njigov.
U pensiri san vajka u grihu,
kako vuk u koži.

O moj Leopardi,
kad biš zna kako san moga dida do suz nasmija
pokaživajući mu kako dela fen,
makina za lase sušiti.

DRAGI MOJ LEOPARDI

Rad bin ti napisati jenu leteru,
niš posebnega ni špečalnega,
jušto unako, da san te se domisljia.
Ma mi više nimamo ruku za to delo.
(Glas Istre, 16. 9. 2001.

U FRANCUSKOJ SE PONOVRNO UČI PISATI PISMA
Pariz (Hina/Reuters) – Pariško
sveučilište Sorbonne pokrenulo je kolegij
pisanja pisama jer je naraštaj ovisan o kratkim
e-mail i SMS-porukama zaboravio kako izgleda
olovka u ruci. "Ljudi više ne pišu dobro kao nekad,
moderna tehnologija jamačno je uzela danak" -
rekao je profesor Jean-Pierre Bery)

Ideologije i umjetnički pravci u poeziji,
sve roba s greškom i pasanega roka trajanja,
kolaps epohe i tvoje meštrije u hladu trettega milenija,
klonirana poezija, sumljivega genoma.

82

Štimani Giacomo, plemenita roda,
u bolest si zamrižan
a stešo gledaš zvizde, astronaute i ZALAZAK MISECA.
Grih Goethea nosiš, ma brnestru dišiš.
Študijaš spodobu ljudske u RATU ŽAB I MIŠI.
I znaš da će te zatrti una bolest koj medežije ni
il male dell'infinito.

Dani slave i Uzašašća su kratki,
tako i tako život je komoć alkemija.
To ča ti se grob ne zna, forši bolje tako,
almeno ti neće oskrnaviti hum z plastičnin rožami.
Tako, mriž tin prezkrakon, utopi se moj pensir;
a Silve su nan vajka svima mankale.

AMOROŽA

Zdol pupka njoj cvitaju pustinjske rože.
Naglo, u hip, prez pensati procvitaju.

Meni se para da san sve spensa, a nis.
(Blažena starost i selekcija pensiri.)

Kino "Partizan" u Puli
nabunbano od ljubavi, ljupci, zdrhi.
Zadnji red je erotikon
anke kad je matineja.
Zgor nas se čuje kako prede kinoprojektor,
rađi luča nose slike na bilo platno,
prvi kolor film.
(Audio-vizuelni efekti nas ne interešaju,
jušto forši na jeno oko.)
Divojke su u kinu "Partizan" na sigurnen,
pušte te delati ča ćeš,
ko se brane, to je poradi krijancije,
cidi se z njih
slatko vino i ulje Mediterana.
I pogubiti se meni je slatko u ten moru.
Samo da ne piše, još kakov hip – The End.
Bože moj, ni tega više nikad neće biti.

Gušterica teče po mojen đornalu,
teče po naslovu na ken piše:
"U Mediteran je zalutao kit."

Kad bin umija,
rad bin napisati jedan starinski ljubavni sonet
mojoj prvoj divojki Anuncijati,
njoj i Nebesima
ki su nas uputili u čine "Partizan".
(Ona je pokle pošla u Taliju, u Torino,
trbuhon za kruhon, za srićon,
i nikon, nan neznanon, političkon pravicon.)

Giacomo Leopardi
PREZKRAJA

*Odvajka drag mi je bija uvi samotni brig,
i uva graža ka z čuda kraji
zadni horizont od oka zagraža.
Ma, sideći i gledeći nemirljiva
prostranstva uzad njega, i nadčovični
mir, i dinboki spokoj,
ja u pensir se zamotan; kadi za malo
srce se ne prene. I kako vitar
ki hući mriž ton rubidon, ja ti
preskrajni muk u ten glasu
provivan vrći skupa: i mi dohažaju navikvika
i mrtvi štajuni, i uvi hip
je živ, i zvon njigov. Tako mriž tin
prezkrajon utopi se moj pensir;
i pogubiti se slatko je meni u ten moru.*

(S talijanskog preveo Drago Orlić)

84

Drago Orlić rođen je 1948. godine. Gimnaziju i Pedagošku akademiju završio je u Puli.

Objavio je pet zbirki čakavskih pjesama: *Će daž*, 1983., *Hip i vik*, 1987., *Groti duša zrije*, 1993., *Daž daždi miš prdi*, 1998. i *Med i teran*, 1999. Pjesme su mu uvrštene u tri antologije. Sakupio je zbirku praznovjernih pučkih priča *Štorice od štrig i štriguni*, 1986. Napisao je monografiju *Srdačno vaš Poreč*, 1990., drugo izdanje 1997. Autor je četiri knjige satira *Lipi moji*, 1995., 1998., 1999., 2001. Živi u Poreču.

**TONUĆI U SLATKIM
DUBINAMA DIGRESIJE,
OVVERO: “KRALJICE
HRVATA MOLI ZA NAS”;
ILITIGA:
PARALITERARNA
SUBVERZIJA**

MILAN RAKOVAC

“Kada potle po puta muojega živlienja” klateći z mojin “korejcen” gori doli iščući brazde ditinjtva, se ne najden zgubljenega ni u samen siebi, se doklatin klač nieni do dva-tri monumenta muojih pokuojnih – do tabele na česti Trst-Pula di su 1920. did mi Ive i naši seljani s puškan frmali fašište ča su bili nažgali sielo Pajar. Pak potle poli naše kapelice koju je did mi da uzidati, pur ča san prezvirnik, ča na njuoj i dan današnji moreš prošiti: “Kraljice Hrvata moli za nas. 1922”.

– Kraljievski grad hrvacki će biti Pjetroburgo, i tamo će biti kralj svih Slavinci! – Je reka ljudan 1902. Ive Rahovac “Caratanov” u Badierni poli “Kučkice”.

Ive Rahovac je bija moj did. Pak kako san to ja Rakovac a uon Rahovac?

Najsumidraži pisci koji se znaju zajebavati sami sa sobom; pa da krenem: Umjesto fussnote, ovako: Ako je Ive Rahovac bija moj did, za ča to san ja RaKovac, a ne RaHovac?

I ča pak ga je u jienen jedinen slovu?

Mi drugi smo ud starine Rahovac, ud kad su nas prija pietstotin lit Benečani simo dognali z Morlakije, Bosne, vrajže hiže skud smo bižali ud Turki. Pak zato ča Latini ne moru reći H, su vrgli Rachovaz, ča se štije Rakovac; pak su nan po Kraljevskan dekretu Del Re “Gobo” Vittorio Emanuele ča su naši naši na Soči kantali “Kon tešte dej Taljani, đogemo le burele, el Gobo Manuvele metemo per bulin.”

I pajte se di si, iz nesudjene fussnote ide najjače moje kakti fol kobajagi tobože literarno opružje: DIGRESIJA! Dakle, iz gornje digresije slijedi nova digresija – ZAŠTO?

Zato ča će uvi galimatijaš biti totalni kažin bauljanja gorenevedenog autora od digresije do digresije do margine i preko nje pa sve do dna dnice

ča je fussnota. I još zato ča moran vami Gorinjcon slavinski našin, prokleta nan srića bila svin čistin od Vladivostoka i Murmanska do Gradeža in Vidma i Soluna i Varne: kako ča nas i je trefilo jušto ča smo meritali; alora, zato ča van moran sada toute delati lingvističkosemantičkosemiološkonotološku analizu sveslavenske degradacije i degeneracije i kolektivne mentalne entorpije:

Ergo, pivali su naši austrijski soldati priko Decuknggraben na Soči; “sa glavama Talijana igrat ćemo boće, a kralj “Gobo” će biti bulin”. Pjevale su, to jest, to elitne trupe generala austrijskog SrboHrvata Borojevitscha von Bojne, a etničkog sastava : mešano meso (ne na ražnju, doduše, ali sprženo jamačno) – Bošnjaci (da, da, tako su oni, strašni u crvenim fesovima sami sebe zvali što biva ima reć da nije Tile izmislio Naciju), Česi, Poljaci, Ukrajinci, Mađari, Slovenci, Srbi, Hrvati i ostala fukara belosvetskobalkanska, i Talijani u austrijskoj vojsci!

I još su pivali:

*E đeneral Borojević
ga škrto a la ređina,
še ti vol Triješte;
te mando la kartolina;
e la ređina Jelena
la že una gran putana;*

86

ali ima li smisla i dalje išta od ovoga prevoditi, ha?

Tuote je sad misto za Post-Digression (ma ne škrbi, ne, lipi muoj i nego primili i priškrbni štilče; ćemo se ben mi tornati Ivi Caratanu i litu 1902. prija nego dojdemo u 2002. lito); ki na Lovrečevu 2002. su me natentali komunarkišta mene, da me anarkoanarkišta Drago Orlić Roverac tobože pridstavlja u muojen Sutlavrieću Pazentaničken, ča mu mi kristijani rećemo Grad (nisu Grad samo Dubrovnik i Zadar i Graz ča je po slavinski Gradec odnosno Maligrad). I dvi sramote na bot moran progucati – da me niki z Roverije na mojuoj Porieštini tobože pridstavlja, i da potpuno klasno besvesno pristanem štiti pisme na vilju Svetega Luovre našega Svieca Šan Lorenca šta mi Titovi pijoniri nikad maj nismo priznali, jer šta – religija je opijum za narod. However, fuck it, to je bio samo uvod u izdaju klasnih interesa s moje strane; jer me skomataše, mamice im ga sponatitkam barabe jedne demokracke, da moj fol poetski nastup ne bude na unoj pjaci sutlavriečkoj kavafisovskoj di smo mi barbari došli z naših seli 1945, nego u Dopolavoro, – Poslije posla, a poslije smo imali tu Narodni dom itditditd – fašističken kla-

snen okupljalištu za zatiranje ne – Talijana, kako bi se u ovom novom kretenskome korektnom žargonu reklo.

Tuote ja zajno povidan Gražanon (ča drugo nisu ni fašisti ni komunisti nego demokrati kako i sva mižierija AfterTheFallOfTheWall), kako su se naši mladići z Rahovci prčili u ten Dopolavoro 1932. kantajući fašišton:

*La korente eletrika
že korente forte,
ki toka vila Rahovac:
perikolo di morte.*

I jebeš ti interlingvističnu komunikaciju koja te fuka da iz digresije toneš u prevodjenje, a mora se, inače, kak te buju razmeli dečki, bre, šta se tu frljaš: Električna struja/ vam je jako jaka struja/ tko dirne selo Rahovci/ ujela ga guja – više-manje, a ne?

A naši domaći frkalasi u crnih košulj, kokošari fašištonski, pijani kako i naši-naši, njin se smiju iz kantuna: kante, kante, la pagare ben; ćete ben platiti.

87 I di san uno bija, i kamo da se tornan? A da; RaHovac ili RaKovac? E pa onda se Kraljevskim dekretom (kao Bugari sa Turcima pedeset godina kasnije) naše prezime moralo pisati: Racozzi, ili Rachovazzi, pitanje je samo činovnika u Puli kako će ti napisati prezime.

Ancor'una digressione?: Najzanimljiviji je slučaj prezimena Jugovac; budući je bilo najraširenije po Istri, ono je debarbarizirano iliti “vraćeno u izvorni talijanski oblik”, ili pak naprosto “reducirano” Kraljevskim dekretom na čak petnaest oblika; svaki je lokalni činovnik upisao “talijanski oblik” Jugovaca kako mu se učinilo – Meridioli, Meridioni, Giovini, Giulini.

Kada me mati muoja Duša rodjena Štifanić, overo Maria Steffani, rodila 12. 12. 1939, su me morali krstiti kako: EMILIO LUCIANO RACOZZI; Soggetto del Regno d'Italia, i često se pitam ma koji se kurac tu zamajavam sa balkanezerima kad mogu opet biti što sam i zapisan, – i fina manjina pa se borim za svoja nacionalna prava a matična zemlja mi šalje knjige: Pa, zato i neću. Da mi ne šalje! Bek tu Juesesar? Može!

– Ma ča ni Petrograd ruski grad, barba Ive? – je reka Ive Pastorčićov, ča će se u Galiciji potle, 1914–1918, navaditi nego po gospuojskihrvacki se razminjati “ako ne prestaneš smjesta, dobit ćeš pljusku po njušci”. I ča su ga Rusi bili zarobili pak bi nan pod ladonjon zna povidati a mi dičina ga slušati bolje nego druga Tita:

Nu čto s taboj maljadjec, sukin sin, sabaka prakljataja, jobjtvajumatj, a nuka davaj papirosku; i mi mularija ala didu ukresti španjulet da bi barba Ive moga fumati.

– Aje, je – je reka did mi Ive Ivi Pastorčiću.

– A ča ni ruski kralj u Moskvi?

– A je, je.

– Ma ča, kako prvo i prvo, niete biti da je ruski kralj ruski, i ne naš, i kako i drugo i drugo, da ga je vuon u Moskvi a ne Petroburgu?

– Je i to.

– Pak kako će to ruski kralj biti kralj Hrvaton i svin čistin, ma ne u Moskvi. I ča će na to reći naš KajzerundKenig, ha?

– Da biš, Jive, to ča popita našega kranjskega puopa Luka bi ti ben uon zna povidati za ča ga gre.

– A povite mi Vi, nu, barba-Ive, ter tako i tako ste kako vržmo čovik bojži.

– Ti mene ne skušaj, huncut, ča te se u crikvi ne vidi ko ne na Božić i na Vazan. A reći ću ti, i lako. Je reka večelečasni Luka da je ne uzdavna naš Tinjanac pop Voltić napisa nego nasridisride Bieč ričoslovník ilirsko-nimško-talijanski, i da je reka da ča moru svi skupa a mi Slavinci da ne, nego da smo mi Slavinci sve jedan narod i sve jedan jezik...

– I pak ča s tin?

– Paka s tin ti rečen da će jedan bot ta narod slavinski biti svejedan, i svejedan jezik govoriti i svejenoga našega kralja imati u Petrogradu ča mu reču Pietroburgo...

Ive Rahovac “Caratanov” u doba austrijsko je da lipe šuolde, kako i svi naši pravi kmeti narodnjački ča su bili bogatiji ud drugih, da se načini hrvacka škula u Badierni, pak Zadruga, pak Posujilnica. Bi štija ljudan na križini, potle ča bi se štufali zugati trešete i briškulu, “Oče budi volje tvoja”, molitvenik našega biskupa Jure Dobrile, i njin povida da se borimo za narodna prava, da mi domaći Istrijani, Hrvati i Slovenci, ča smo svi skupa Slavinci, moramo držati skupa, da ima pravice naše kako ča hi imaju Latini, i zato da rabi glasati za naš trolist narodnjački Mandić-Laginja-Spinčić; i se ufati u Boga.

Su mu se priporučali domaći Talijani, kad je Narodno vijeće SHS prid kraj Velikog rata jur zapovidalo po Istri, da kada duojdu njegovi Hrvatossrbi, da ga ne zabi kako su si vajk bili duobri; “La sa, sior Ive, che noi semo stadi sempre boni con voi”, “ši, ši, krištijan že šempre krištijan”.

Pero, naši Hrvati i Srbi su nas prodali u Rapallu 1920. lita, i za niš je pisala Zofka Kvedrova Kralju i Pašiću i Trumbiću da je svaka ruoža crlena ča su že-

nan naših diplomati dali tamo na dar – kako krv 650.000 Hrvati i Slovenci Julijske krajine.

Uno pak ča nisu prodali “Baja” Pašić i Ante Trumbić 1920; najveći parat Dalmacije, je proda 1941. Ante Pavelić Benitu Mušolinu; samo ča će ga to imati z unin ča san stija pisati, bi ga buoh, tuote se jur ne zna drugo ča ga je subjekt i di ga je predikat i na koji se subjekt odnose predikati itditd; i koji je ovo kurac od fol slobodne forme; ništa, samo skribomantska šarada bez glave i repa.

Und so wass?

Ne štij to, čoviče; uzmi Dostojevskog, uzmi Bulgakova, uzmi Wildera i Dos Pasosa i Camusa i Grassa, stavi ih na policu da se vidi da imaš ukusa; pak provaj prošiti ča su pisali Miroslav Krleža i Rade Konstatinović.

Whatever.

89 Ne da Ive Caratanov sinu si Joakimu u škuolu latinsku kad je Mačeha došla u Badiernu (nikad poli nas se ne smilo reći Talija: Mačeha!), ki da će Latini ben propasti. I ni to retorika; nego ala naši seljani z sutlavriestine poli Bankovih duori na česti Trst-Pula 1920. s puškami čekati fašište ča su nan nažgali sielo Pajar, i zo po njih, i ala fašišti sve hi poloviti i zo po njih z manganelon i oljo di ričino, e kaga Šćavo, e daghe po hrptu, i tuču Tuomu Heraka u Porieču neka viče “VIVA ITALIA FASCISTA!”, ma uon viče “VIJA TALIJA FAŠIŠTA!” – ČA Š NJUON. E dague de novo z palicami po hrptu...

Malo je bilo to, nego duojdu fašišti na vlast. I ča sad? Ive Caratanov zbere pur šuolde, ter je moga i sam uzidati kapelicu z brati si Buožon, Mihon i Tuomon; e ne, ne; nego ala u Grad i ala najboljega zidara platiti i ala uon kapelicu uzidati liplju nego baderljansku i, klursdasku skupa, i ala pak još bieči platiti meštru neka pur na zidu ukleše “KRALJICE HRVATA MOLİ ZA NAS. 1922”. I ala Ive jopet u pržun, i zo po njen, na svaki državni blagdan talijanski; pak kad umre nan ta bejati naš narodnjački pop-Luk, biškup Radossi z Porieča talijanskega puopa nan poslati u Badiernu, di vrag Talijani ni bilo. I ala Ive h kumu si popu-Banku, ma ne, ne, ne hote ga kume, biškup je biškup, ma svejeno su napisali da njin pošalju našega puopa, pak kada svejeno nisu, na dan kad je pop latinski dohaža u Badiernu, ala Ive pu vozič črnih krp i ala hi vrći na svako drivo po četiri kilometra česte Sutlavriječ-Badierna.

OK.

Joakin ku sin urieste, fašišti rinu u Jugoslaviju priko mosta na Ričini mrež Rikon i Sušakon, i naši stari cuoki narodnjački svi veseli, i Ive nego kurajno i pun smiha gre po seli po šakreto se smihuljajući na uho našin:

– DOŠLA JE NAŠA URA!

– Ma koja bejata naša ura, mladići su nan u vuojski talijanskoj po Afriki, sad Tudeški i Talijani ruše Jugoslaviju, ma ča je tuote se vesliti, lipi i nego pripametni barba-Ive muoj?!

Ala naši na Učku, ala u Liku, ala na Primorsko kje so naši fantje z “Edinosti” in T.I.G.R.-a (Trst, Istra, Gorica, Rijeka, vi lajbeki i tumpleski i barabe, bre, a ne tigar!) že 1941. organizirali Vipavsko in Brkinsko četo. I ala Joakin sin Ivin braniti si oca Ivu kad je zbira naše u partizane, ki Ive bogomouljni njin je reka da ča je to prez Boga se pojti tući. Pak Joakin kako kapo ud NOO za Istru 13. IX 1943. proglasiti otcjepljenje od Italije. Pak Ivu poberu 1944. fašišti i š njin bojžin starcen u Risiera san Saba u Trstu, pak ala, ga dati Tudeškon – und marsch nach dem kanzlager Flossenburg-bei-Dachau, ki niedan naš ni talijanski pop starega ni stija spasiti. I je povida nan jedan Liberat z Dolinjštine ča je bija š njin, da ga uoni forši ni ebi bili ubili, nego da je svako jutro kad si mora reći samo suoju numeru z bodenu na ruku, još za plaću po partizansku s punjon poli glavu salutira Niemcon, a stare hudobe tudeške, ki mladi su bili poli Štalingrad, da su mahali z glavami, “ach diese alte scheisser” – kako da je pita smrt, a nu duojdi ko si kapaca. Pak je nazda i došla puonj; i sad valja ko to ča tamo di je “veliko bezglavo ništa” forši Ive Rahovac “Caratanov” jopet se razminje z Guospon:

– O kraljice hrvacka?

– O Ive?

– A muoli za nas, nu...

– A ter molin, molin, nu...

A digresija?

A da, a za ča pak mi drugi RaKovci nismo do dana današnjega vrgli nazda naše H u priime? A ma! Tribe da smo zabili kad smo bili ljudi, ča ja znan ča, eli za to ča kad je došla slobuoda i trubasti naši partizanski činovnici uno Racozi privrgli u RaKovac, naši seljani svi partizani ma brižni težaki su pensali da naši drugovi komesari i komandiri gorinjski srpski i hrvacki bolje nego mi drugi mone brižnjačke moraju znati kako je najbolje za nas druge da sami sebe zuovemo; i tako smo RaKovac...

A zašto pak almenno danas, kada smo se razletili, puoteč šćavunski, težački, narodnjački, partizanski z selajca našega Rahovci ud stotitnu krstijani valje u Pulu, Zagreb, Riku, Ljubljanu, Trst, Milano, Toronto, Woolongong ‘Štraliya, Punta Arenas Ardjentina; sve same intelektualčine, razumiš ti mene ča je nami naša revolucija dala titule i fakultete pak smo medigi i inžinjeri i veterinari i pisci i sve ča ćeš, najzad pak smo anke ne samo istrijski Hrvati, nego vero i Talijani, Merikani i sve ča ćeš; a ki će mrež nas sad prvi nazda vrći naše priime ča nan je zapišeno

još ud zdavne zdavnine svita postanja još kad je naš priprpriprpriitditditdid
praprapraprapraslavienski se doklatija z močvar Labe di je živija pod voduon i uzi-
ma ariju kroz tubo ud trstike za zletiti van i pobiti z strelican sve te mrske Teutonice
se doklatija simo zduolun i kad je vidija z Gorinjega Jelenja muore naše Jadransko
je reka štupeći se kako i pura govnetu:

– Čo muoj, ma ke velika je uva lokva!

OBLAK ČRNIH TIĆI

MILAN RAKOVAC

Oblak črnih tići zguor ročkih
črljenih krovići i belih zidići žervejskih,
valje u črnu Afriku leti,
tribe u Makale via Tobruk.

Su to Sinčićevi tići, 92
eli njihovih tići tići,
pritići priprići?
Ma skud su doletili?
Z Moravske kantajuć lipi kanat
Mati izagnancu Baloti?
Bašta da se nisu levali u 'Lešandriju punih trbuhi naših vierši,
da bi hi kalali u biblioteku
di Bezak Herman mrež črnih Muori pensir Europae išće?

Ter će valja biti doprhali valje z Uracha,
nosieći nan na krieli prahslovo slavinsko
Mate Vlačića Ilirika
na naput,
da se ne pogubimo po paklienskih puti!

I da da da da da da da,
i ja ja ja ja ja ja ja,
i si si si si si si si;

mi šviču vierše u moždane črni oblaktiçi:
Tuote, tuote. tuote iš na je Flacius
tovara frma di je tuoj "hyundai",
i se znamena i si barbi-Baldu
Miserere ča ti ga švikulamo
zmolija sam za se i za te i za Boga,
i z Žaknon ročkin nohat sira, mrvu kruha, kaplju vina užina
i se leva proti vikoviku.

A letite, letite tiçi,
šapćen smirno za črnin riepon oblaka,
a letite, letite;
ma tornajte.

SLOVOTISNICA

MILAN RAKOVAC

Slovotisnica Guttenbergova
u Roču;
mirakul svita!
I svi čisti glagoljaši glagoljaju
Vita! Vita! Vita! Vita!
Stoiosavnajst vuovčjih kuož za libar složiti,
piet dobrahnih vuoli za ga moći kupiti.
Vita! Vita!

Vita! Vita!
Vinceremo! Vinceremo!
I ala naši mladići u Makale u Tobruk,
ma Vivoda uvud vodi Gortanovce
na Vučku,
iz Trsta je krenula mašina-šina
poli Roča čekala je mina-mina.

Vita! Vita!
I Črnja i Švalba uvud skrivaju ciklostil po bunkeri
i tiskaju slovo Nazorovo
pokle su nas prikovali,
i priko Učke tieče potok krvi bistre
potok krvi bistre za slobodu Istre.

I sad na,
circulus vitiosus se zapire di se je dopra,
za dobru ruku tradicije,
misal valje z Misala i
meštri nan slovotisnicu darovaju,
a Juraj i Šimun se na nas
smihljaju
veselo.

**ZVIZDA NA PIET
ROGI: ISTRATRST-
-GORICA-RIKA-
-ZADAR**

MILAN RAKOVAC

Kad su nan oca ubili, banda njen je povida-
la di je, da je bila nika špija domaća, su rekli – ki fa-
šišti i Tudeški su došli po nuoći, ki nikad maj ne bi
po nuoći hodili, i su ga ubili; i kad su ga ubili mati
nan je bila u Kolomberi. Daleko je Kolombera ud
Rahovci, daleko, pak su poslali zrmanu nan Zanetu
neka gre po mater nan i neka je povida ča nas je tu-
kalo.

I Zaneta se je plaćući levala z Rahovci po
puti pak ala prisići čestu proti Pazinu poli Baderne
blizu cimitra našega na Benić-vrhu i ala se šakreto
prikrižiti ki skojevka se ne bi imala prikrižiti bi dru-
govi zamirili, ma puš' ti to svragon; pur se je zname-
nala da se mrtvi na našen cimitru niebi ufiendili ki
mrtav ko se ufiendi na živega uon će na te duohti i ćeš
ga imati puosla š njin pak zato ga ni fari biti prez ri-
gvarda...

I gre Zaneta i gre i gre, i prisiće čestu
proti Trstu da je banda ne vidi, pak ala zuz Bratoviće
zduolun proti Bačvi, pak daj-daj iš je u Kolombieri.

Duša mati zajno je kapila da ništo je, kad
je Zaneta valje simo došla, će biti deset-petnajst ki-
lometri na noge. Znala je Duša mati, magari je Za-
neta ni niš rekla, ki ni mogla je reći a kako će reći
kristijanki da je muža drugo ni? Ma pur se je nadija-
la Duša, ter ča, ter forši Zaneta nosi niku poštu na-
šin, a ki zna, ter forši je došla po municiju ča našin
vajk fali...

- Levaj se, ma zajno, doma valja puojti...
- Ma ča je?
- Ča je je, hojmo.
- Su dica mi?
- Duobro su ti dičica, su, drugo je, drugo...
- Ma ča drugo?!
- Ma si mučala i se levala, eli nisi!

Ala uone puome u Žužiče ča njin mi drugi rečemo Jarkovići ma ča su Žužiči di me je teta-Beta čuvala ča su je se žene štopile da kako je služeći poli kapo-štacjona u Riki mu tukla žavajun ud samih žumanjki za u kafe mu vrći a vero da je bilanjke ča hitala, ma da ča, ma da ča su se štopile žene i križale da kakovi su to kristijani bisni ča vero da po jajeta u smiet hitaju, ma teta-Beta je materi mi Duši teta a meni i bratu prite-ta ki je siestra naše babe Jane “Šimićove” ča je je mati Luca ča mi je pribaba.

Sakramienski “Šimići”, najveći junaki mrež naših famej ča smo se mrež sobon poženili! Ujac-Gašpar je bija TIGR-ovac, devedesetidevet lit pržuna mu je da Specijalni sud, i ala on biž priko kunfina. Pak pokuojni Djordano, njegov nevu-odo i muoj zrman ča je junački pa sam ud suoje bombe samo da ne dopade u mrske ruke fašističke prokleta njin srića bila ma su ga ben platili ma vero smo i mi...

Ma teta-Beta “Šimićka” je vero z Rike donila našin letke i ča ja znan ča, pak su naši znali po ten ča njin je donila i ča je rekla da ga ni naš kralj i njegov dje-nera Draža, nego Tito da je naš i niki partizani, pak su svi u našen komunu finta pop-Milanović Šime je vrga zvizdu, pak su ga Niemci striljali.

Su me bili sakrili u Jarkovići ča su Žužiči i ča san pita naše ma kako njin rečemo Jarkovići mi drugi ako su Žužiči pak su mi rekli; Vero tako! U Jarkovići di su me bili sakrili da me niebi banda ki san sin čigov san i di mi je bija zrman Lučano i siestra mu zrmana mi Pjerina – najveći heroj svita bila ča se je vrgla divojčunica ud šešnjast lit z pištuolicon beretta 6mm nasrid česte za Trst i frmala punu “balilu” fašisti “alto la! kva že forca armata partidžana, banda ter banda proklieta ki se mak-ne je mrtav!!!” I ča je se nisu njuoj pridali pak je drugovi nisu stili verovati da ča vo-njavica ter vonjavica ko si skojevka neka si ma ti da ćeš pulastra četiri bandita Dell’Ultim’Ora ćapati; mila i draga i lipa muoja Pjerina ča mi je bilu nazorovku tri-rogu ušila i na njuoj z žutih slovi vero mi z kuoncen svile naviezala z buoka Ž. TITO ki cilo ŽIVIJO je ne bi bilo stalo, rikamala veću nego muoja šaka crlenu zvizdu pe-tokraku ča ima piet prsti pričizo kako ča i Danica naša hi ima piet rogi;

ki prvi da je za Istru nan milu domerodahrvatskog
drugi da je za Trst
trieti da je za Goricu
četrti da je za Riku
i vero pieti da ga je za Zadar!

Zugan se ja z dičinon na banda-partizani, maše teta-Beta gori z vuokna da zajno do-ma, ma zajno.

Plače teta-Beta, plače barba-Pjero, plače mi mati, plače Zaneta, plače Lučano, plače Pjerina, pak plačen i ja.

Ma da ča je tieto, ma muči, muči, malega upravi pak hote, hote tilo muoje milo, ki velika nesrića je našila...

I tako ala nogu prid nogu mi tri, ča mućieći ča svako malo plaćući, z Jarkovići ča su Žužići proti Rapaviela i Svietega Ivana i Sinožići valje u Banke, šakreto priko česte proti Porieču i Pazinu da banda niebi trupila z blindon.

Iš nas poli "Šimići" muojih u Banki, najdraže mi pribabe Luce ča bi mi vajak šakreto dala to ča za dobruruku, ko kunju ko šaku miendul ko lišnjaki ko cikvantinu za groši napeći, ma ništo je slabega nas tukalo, san kapija valje i ja maljahan i trubast, kad vero na štieni nas pribaba mi Luca čeka i se ne smije kako ča se je vajak na me veselo smijala, ruke su je prikrižene na trbuhu i se triese u suz mućieći u plaču, a pridid mi Grgo muškardin ča hi je malo iš ga na i njega kako mući i po šakreto si suzu tare pak si šiljar tobože popravi ki ni muški plakati...

Da ma ča, da ma ča je bbbaaabbbbo muojaaaa se hiti mati mi Duša babi si Luci ča mi je pribaba u naručaj i plaču na bot njih dvi i muče, muče, muče, i pridid Grgo me uzme u naručaj pak ala mi po baladuru tobože tancajući i ja ala štuljati plakati ča zato ča svi plaču, ča zato ča je to bilo i prvi zadnji bot da bi me pridid mi Grgo uza na ruke, ki muški su muški i ne valja bašta da je ditiesino mekati, ki muško ko će muško biti ne more meko bit.

97

I niš, ala sad mi z Banki proti Štifanići, pridid mi Grgo sprid nas po stazi za njina za namon mati mi Duša za njuon zrmama mi Zaneta a po glavi mi griedu beside vi-erši ditinjskih ča hi je povida did mi Jure materin tac "došo je vuko z vućići, z vućići; pojeo kuožu z kozlići, pojeo kozu z kozlići" – ma ča su kozlići, dide, vero jarići, po čigovu dide, po hrvacku, a ča pak mi Vi dide rećete da mi smo ga Hrvati, ter smo, pak ča donke mi brojimo jariće a uoni kozliće, to ča mi rećemo to je po našu, a kozlići su kako po gospuojski, ma i jieno i drugo je vržmo po hrvacki – i tako iš nas u Štifanići, mati mi Duša sidi poli vognja i braža z muletami po glavni ča nas dicu ne puštu ki da ćemo se podase popišati dićina a ča stariji se ne popišaju kad po ognju bražaju? Sidi Duša prez suz ki je valja cilu goledu naplakala, sidi i gleda fišo u oganj da me je lipo strah je viti takovu i mati je Jana ča mi je baba je reče:

– Brižna šći muoja, 'dovica si, muža su ti ubili... Ma sad dosti! Dicu imaš, naprid moraš ko ćeš ko nieš!

I niš, mati mi se Duša zvrne na škanju kako da spi, ja je potizen za kotulu ;

– Mamomamomama-ćatijemamo-ćasimunjenamamoomamooooooooo, i su je vrgli octa pod nos i mižolić rakije popiti i oca drugo ni bilo...

Milan Rakovac rođen je 1939. godine u selu Rakovci na Poreštini. Maturirao je u Zagrebu, a diplomirao na Vojno-pomorskoj Akademiji u Divuljama.

Objavljene knjige: *Sik, Priko Učke, Riva i družici, Haluj, Sliparija, Snovid, Istragram*. Napisao je dva realizirana filmska scenarija, više radio drama, i prijevodi s talijanskog. Napisao je i monografije Pule, Istre, Hrvatske. Živi u Zagrebu, radi na HRT.